درعلیه‌ده غلطه‌ده (ماسیس) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորաշէնեան խան

Les annonces sont reçue
à la Direction du Journal "MASSIS"
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ՄԱՍԻՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ
Քաղաքական եւ Ազգային

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ և գաւ[illegible] տարեկան 140 Ղրշ.
» » վեցամսեայ 70 »
» » եռամսեայ 40 »
Օտար երկիրներ[illegible] տարեկան 40 Ֆրք.
» » վեցամսեայ 20 »
Դրամի փոխարէն [illegible] կ'ընդունուի, 115 դրուշի [illegible] դրուշի ճշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատան:

20 ՓԱՐԱ

ՅԱՏՈՒԿ ԱՆՈՒՆՆԵՐ

Մեր ընթերցողները չկարծեն թէ քերականութեան վրայ է խնդիրը. պարզ խօսակցութեան մը սովորական կանոններէն անդին քերականութիւն չունիմ ես։ Բայց քերականութեան կանոններ կան որոնք հրապարակագրական բարոյականի ալ կանոններ են. և կ'արժէ որ ատոնք մեր ընթերցողներուն ներկայացնենք։ Անոնք որ Մ—ի-ը հրատարակողները կը ճանչնան, գիտեն հարկաւ որ ազգին եղած ոչ թէ պզտիկ այլ մեծ նուիրատուութիւններու համար սովորութիւն չունինք ներբողներ յօրինելու ոչ ալ, և ի մասնաւորի անոնց որ այդ ներբողը մտիկ ընելու համար դրամ կու տան։

Գլխաւորապէս հակառակող ենք ամէն ցոյցի որ դրամատէրներէ քանի մը ոսկի առնելու համար զանոնք անճահ շողոքորթութիւններով մեծարելու մէջ կը կայանայ։

Ի զուր պիտի առարկեն որ ազգը և եկեղեցին՝ մարդոց ունայնասիրութենէն պէտք է օգտուին, անոնցմէ քիչ շատ դրամ կորզելով և շռայլելով անոնց այն գովասանքները որոնցմով պէտք է մարսել իրենց կարկամած ողորմասիրութիւնը։

«Նպատակը միջոցը կ'արդարացնէ»ն մեր սկզբունքը եղած չէ երբեք. անտեղի միջոցով մը ազգին կամ եկեղեցիին շահը փնտռելու ստորնացումը չենք ընդունիր։

Ասոր համար է որ անցեալները կատակի ձեւով քննադատեցինք ատեն օրինակ ծրագիրը Հիւանդանոցի Խնամակալութեան, որուն մէջ գթութեան մահճեններ հաստատելու գաղափարը կարգ մը ծիծաղելի պայմաններու լծորդուած էր։

Ամէն անգամ որ մեր կարծիքները կու տանք հանրութեան օգտին համար միայն և բարոյական անվիճելի սկզբունքներու յենած, այն ամէն խնդիրներուն վրայ որոնք ուշադրութիւն կը հրաւիրեն, զանոնք ընդունուած տեսնելու միամտութիւնը չունինք. ձայն բարբառոյ յանապատի աւելի քան երբեք այժմէութիւն մըն է։

Հնարամիտներ կարծեցին հակասութիւն մը նշմարել, մերթ ակնարկելի թիւին առթիւ Հիւանդանոցին եղած նուիրատուութեանց ցանկերը հրատարակելնուս և մեր վերը յիշած սկզբունքին մէջ. ըսին մեզի որ յատուկ անուններ կը հրատարակենք ահա մենք ալ։

Հարկ է միթէ հրապարակել թէ որքան թշնամի ենք մենք հարուստ մէկու մը կողմէ ազգին եղած—սովորաբար չնչին—նուիրատուութիւնները՝ ծանուցումներով, յօդուածներով, ազգային քրոնիկներով, համաքաղաքացիութենէ ուսած պարծանքներով հռչակելու, նոյնքան կուսակից ենք մեր գաւառացի համեստ ժողովրդին են պզտիկ նուէրը՝ բարձրաձայն յայտարարելու. և ասիկա սա պարզ ու հասկնալի պատճառին համար որ Պոլսեցի դրամատէրի մէկ կամ երկու տարի 6 կամ 12 կամ նոյն իսկ 24 ոսկի տալը նշանակութեան արժանի չէ պանդուխտ խոհարարի մը քսան ղրշ. տալուն մեծութեանը քով, ինչպէս մայրաքաղաքիս մէջ հաւաքուած հինգհազար ղրուշը անհուն քան է Տէոս Աղաճէն ղրկուած և հարիւրական փարաներով ձեւացած 75 ղրշ.ին մօտ։

Այս տեսակ նուիրատուութիւնները արժանի էին նշանակուելու, եկեղ անոր համար որ մինչեւ ցարդ այս կարգի համեստութիւնները յատուկ անուններու խնկարկու հրատարակութիւններու կողմէ աղօտուած էին և դեռ աղօտուած ալ կը մնան։

Ու եթէ ասոնց քով հրատարակեցինք անուններ ալ, որոնց համար հարիւր և երկու հարիւր ղրշ. տալը՝ զոհողութիւն մը չէր ենթադրեր բնաւ, պատճառը այն է որ խօսք տուած ըլլալով առ հասարակ հրատարակել 10 և 20 ղրշ. տուող անձերու անունները, ամէնքն ալ անխտիր հրատարակելու պարտքը ունէինք։

Մեր Ծաղկազարդի թիւին առթիւ աւելի հասարակ անուններ հրատարակեցինք ուրեմն քան թէ յատուկ անուններ, թողլով այս վերջիններուն գովասանք տալը անոնց որոնք այդ ծախքը շատոնց առած են այնքան՝ որ ճիշդ ինքզինքնին հակառակորդ համարած պահերնուն սիւնակներ կը լեցնեն ատոնցմով։

Մենք երբ լուր չհրատարակեցինք գթութեան մահճեններու անունով այս կամ այն մեռեալի յիշատակին քանի մը ոսկի տուողներու յատուկ անունները.

Նախ, որ իրենց ազգականներուն յիշատակին յաւերժացումը Հիւանդանոցին մէջ՝ լուրի վճարում մըն էր — եթէ ոչ շատ աւելի — տրուած ողորմուկ ստակին դէմ։

Երկրորդ, 6 կամ 12 կամ 24 ոսկիով՝ մեռած ազգականի մը անունը անմահացնելու եղանակը մտքիս կը ձգէ հին ժամանակի, 20 տարի առաջուան, մատենագիրները, որոնք գրքի մը տպագրութեան ծախքը հոգալու համար այս կամ այն մարդուն կամ անոր մեռած հօր կամ եղբօրորդւոյն կը ձօնէին իրենց երկը սա տեսակ վերտառութեամբ մշտելով իրենց առաջին էջը.

Ի յիշատակ
Մահտեսի Նիկողոս աղա Լօքմակեօզեանի
Թալասցի ատաղձագործ
Հայր Ազն. Ցակոբ էֆ. Լօքմակեօզեանի
Մեկենաս առատաձեռն
Եւ բարերար ազգին.

Խնամակալութիւնն ալ իր անկողինները կը ձօնէ ահա, ժամն ժամն գրեթէ [illegible], ուղղուած ազգականին, որուն պատկերին առջեւ ապագային գալէք Խնամակալութիւն մըն ալ, յառաջադիմութեան ոգիէն մղուած, հաւանական է որ կանթեղ մը վառելու ելլէ օր մը։

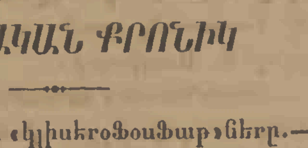

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Տոքթ. Ռօպէնի «կլիսէրօֆօսֆադ»ները.— Ջղատկարութեան ո՞ր ձեւին եւ ուրիշ ո՞ր հիւանդութեանց մէջ կը յանձնարարէ զանոնք.— Ռօպէնի նշանաւոր մէկ դեղագիրը եւ անոր խղճամիտ պատրաստութիւնը Հիւկ—Ռօզալդ քիմիագէտ-դեղագործին կողմէ.— Ռօզալդի «էլիքսիր»ը.— Ռօզալդի «պիօժէն»ը։

Նախընթաց յօդուածի մը մէջ բացատրեցի թէ ինչպէս Տոքթ. Ռօպէն նշանաւոր գիտունը իր կլէսէրօֆօսֆադներու գիւտովը յաջողած էր վերջապէս ստամոքսը չաւրել և ֆօսֆադներու պէս կազմութեան անհրաժեշտ դեղ մը օգտակար ընծայել տալ։

Դեղը և դարմանը, կ'ըսէ Տոքթ. Հիւչառ, Journal des praticiensի մէջ, նպատակ պէտք է ունենան՝ ջղային դրութեան սննդառութեան վրայ ընտրական ներգործութիւն մը ունենալ։ Ջղային դրութեան սննդառութիւնը կ'եղծանի ջղատկարութեան, անարիւնութեան, շաքարախտի, գիրութեան, թոքախտի, դժուարամարսութեան, ծերերու մտքի եւ մարմնի տկարութեան, ապաքինութեանց, ոսկորներու և այլ հիւանդութեանց մէջ։ Կլէսէրօֆօսֆադները ջղային դրութեան վրայ ունենալով մասնաւոր ներգործութիւն մը, չափաւորելով անոր կորուստները և զօրացնելով զայն, բնական է որ վերոյիշեալ հիւանդութեանց համար օգտակար ըլլան։ Կլէսէրօֆօսֆադները ջղային դրութեան անկման ժամանակ գործածուելու են, մինչդեռ ֆօսֆադները ջղային դրութեան գրգռութեան ժամանակ։

Ռօպէն սա համոզումը ունի թէ ո՛չ միայն քանի մը տեսակ կլիսէրօֆօսֆադները իրար խառնելու է, հապա նաեւ նման կամ օժանդակ դեղեր ալ աւելցնելով՝ բաղադրեալ պատրաստութիւն մը շինելու եւ պէտք ունեցողներուն օգտակարապէս տալու է։

Այս հիման վրայ ցոյց տուած դեղագիրներուն մէջ մէկ երկու հատը նշանաւոր եղած են, և Հիւկ Ռօզալդ իբր առաջնակարգ դեղագործ և քիմիագէտ, յաջողեր է Տոքթ. Ռօպէնը գոհացնելու, որովհետեւ Ռօպէն կանխաւ յայտարարած է իր օշարակի կամ գինիի դեղագրին համար թէ, դժուար է զայն պատրաստելը և պէտք է որ վճիտ, յստակ և առանց մրուրի ըլլայ։

Գինիին մէջ, ուրեմն, բացի տեսակ տեսակ կլիսէրօֆօսֆադներէ աւելցուած է նաեւ կոլայի ընկոյզ (noix de kola) անուն դեղը, որ կոկային պէս երբ զօրացուցիչ մեծ յարգ կը վայելէ, և անոր յաջորդած է մինչեւ ցնոր տնօրէնութիւն, այսինքն մինչեւ որ անտեսական տագնապները վերնան աշխարհի վրայէն։ Զարմանալի բան, պիտի ըսեն ընթերցողները, անտեսական տագնապ, կոկա և կոլա իրարու հետ ի՞նչ յարաբերութիւն ունին։ Բացատրութիւնը շատ պարզ է. կոկան ոյժ կու տայ մարդուն՝ հասոյթները, մուտքը աւելցնելով. կոլան ոյժ կու տայ մարդուն՝ ծախսքերը, ելքը քչցնելով։ Ներկայ պարագաներուն մէջ, ըսէք կ'աղաչեմ, ո՞վ կարող է մուտքը աւելցնելու. կա՞յ մէկը արդեօք, որ ելքը նուազեցնել չմտածէ։ Զօրացուցիչ դեղերն ալ ուրեմն ժամանակին յարմարեցան. կոկան ինկաւ և կոլան բարձրացաւ, որովհետեւ ժամանակիս պահանջումներուն յարմարագոյն դեղը եղաւ։ Բոլոր սրտով մաղթենք սակայն որ կոկային վարկը կրկին բարձրանայ . . .

Տոքթ. Ռօպէն մտածելով անշուշտ որ սուրճի մը բարեխառնութիւնը օգտակար պիտի ըլլայ գինիին փրկարար ազդեցութեան, և ջղային դրութիւնը բարերար ցնցում մը պիտի կրէ, աւելցուցած է նաեւ Ս. Իգնատիոսի բակլայի երփնաջուր (Teinture de fève de St. Ignace)։ Բժիշկները լաւ գիտեն թէ այս դեղին պարունակած էական տարրերը որպիսի՛ շարժիչ ազդեցութիւն ունին ջիղերուն վրայ։

Տոքթ. Ռօպէն նկատելով նաեւ թէ շատ անգամ ջղային տկարութեանց կ'ընկերանայ արիւնի պակասութիւն ալ, քիչ մը երկաթ ալ աւելցուցած է և գիտէ՞ք ինչ ձեւի ներքեւ, ստամոքսին շատ ախորժած մէկ նոր և վերջին ձեւով մը. միաւորութիւն կլէսէրօֆօսֆի և երկաթի, որ երբ սոսկ անարիւնութեան դեղ մեծապէս օգտակար է արդէն։

Ասոնցմէ զատ, Տոքթ. Ռօպէն գիտնալով որ ջղատկարութեան մէջ մարսողութիւնները շատ դժուար կերպով կը կատարուին, թէ՛ ստամոքսին գործը դիւրացնելու և թէ՛ մարսողութիւնները փութացնելու համար երկու մարսողական դեղ ևս աւելցուցած է։

Ռօպէն բժիշկը այսչափով գոհացած է, իսկ մնացած առաւելութիւնները Հիւկ Ռօզալդի ճարտարութեան գործն են։ Ռօզալդ Բարիզեան ճաշակով ջանացած է ջղատկարներուն բթացած զգայարանքներուն ալ հաճելի ընծայել գինին, ուստի ախորժահամ, հոտաւէտ և անհաճոյ երեւոյթով գինի մը պատրաստելու ամէն հոգ տարած է։ Այս գինին իր բաղադրութենէն դատելով, աւելի կանանց, ծերերուն և տղոց յարմար է, մինչդեռ Հիւկ-Ռօզալդի պատրաստած Պիօժէնը որ կենսածին կամ կենսատու անունը կը կրէ և դարձեալ կլէսէրօֆօսֆադներու, կոլայի, կոկայի, քինայի և բէբսինի բաղադրութիւն մըն է և շաքարահամ հատիկներու ձեւը ունի, աւելի փաստակաբեկ կամ ուժեր սպառելու հարկադրուած երիկ մարդոց շատ օգտակար է։ Պիօժէնը կարելի է ըսել թէ դեղ մը չէ միայն, այլ և կերակուր մը. իր պարունակած կոլա անուն դեղը, կուշտ պահելու համբաւը կը վայելէ շատոնց արդէն, իսկ բէբսինը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ քիմիապէս մարսողութեան ենթարկուած միս։

Գահիրէ եղած միջոցիս հեծելանիւ գործածող անձանց մէջ մանաւանդ, Ռօզալդի Պիօժէնը ընդհանրացած տեսայ. Գահիրէ բնաւ զառիվայր չունենալով և ճամբաները գեղեցիկ ըլլալով, հեծելանիւը ամէն դասակարգի մէջ մտած է։ Հեծելանիւի յոգնեցուցիչ պտոյտներուն և մանաւանդ մրցումներուն ժամանակ, Պիօժէնը թէ՛ յոգնութիւնը անզգալի կ'ընէ և թէ՛ կուշտ կը պահէ։

Հոս տեղ կառքերու սղութեան եւ ճամբաներու խորտուբորդութեան պատճառաւ [illegible] կոչուած եղանակը մեծ յարգ կը վայելէ, բայց այս եղանակն ալ յոգնեցուցիչ ըլլալով և ստամոքսին ախորժակը բանալու և քսակներուն ախորժակը գոցելու անախորժ յատկութիւնը ունենալով, Ռօզալդի Պիօժէնը իբր խնայողական սնունդ [illegible] տառապող անձերուն մեծապէս օգտակար պիտի ըլլայ։

Ուզելով անձամբ փորձել, Տոքթ. Հիւչառի ներբողած Ռօպէնեան կլէսէրօֆօսֆադները, ուղղակի Հիւկ-Ռօզալդի (Hugues-Rosalt 253, Rue de Belleville, Paris) գրեցի և երկու շիշ գինի բերել տուի։ Զարմանալի զուգադիպութեամբ մը դեղը ձեռքս հասաւ ճիշդ այն օրերուն մէջ, որ մեծանուն վարպետի մը և ազնիւ արուեստակցի մը հետ ծանրապէս հիւանդ բարեկամ մը խնամելու և քանի մը օրեր ցերեկուան մէկ մասը և գիշերը քովը անցնելու պարտաւորուեցայ. այդ միջոցին անձս եւ գինին գործածելով զգացի անոր կազդուրիչ և մանաւանդ քնատութիւնը զգալի չընող կարողութիւնը։ Հիւկ Ռօզալդ առանց գիտնալու և հեռուէն յանկարծ ծառայութիւն մը մատուցած եղաւ, որովհետեւ այդ մտատանջութեամբ լեցուն ծանր օրերուն մէջ, տեսակ մը անսովոր պաշարինուութեամբ և զուարթերեսութեամբ բժշկական դարման և խնամք տրուեցան մեր հիւանդ բարեկամին։ Փափաքելի է որ Հիւկ Ռօզալդ դեղագործը իր գինին և Պիօժէնը Կ. Պոլսոյ բժիշկներուն ծանօթացնէ և տեղական մէկ քանի թերթերու միջոցաւ յայտնէ թէ հոս տեղի ո՞ր դեղարաններուն մէջ պէտք է փնտռել իր այս օգտակար դեղերը և կամ կարելի՞ է արդեօք միշտ իրեն դիմել ուղղակի՝ փոքրիկ քանակութեամբ ստանալու համար։

ՏՈՔԹ. Ն. [illegible]ԱՍԻՍ

ԴԱՍԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
ՕՍՄ. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ (*)

Ասկէ առաջ կարեւոր Թուրք թերթերէն մէկ քանիներուն մէջ եւրոպական դասականներու օսմ. լեզուի թարգմանութեան խնդիրը յուզուեցաւ։ Այս խնդիրը հին և նոր գրողներու մէջ բաւական ժամանակ հրապարակային վիճաբանութեան նիւթ ըլլալով՝ հետզհետէ այն աստիճան առաջ տարուեցաւ որ վիճաբանութիւնները որոշ եզրակացութեան մը չյանգեցան։

Այս մասին վերջերս Իգդամի բարիզեան թղթակից մը խիստ հիմնական ակնարկութիւնը կ'ընէր. «Նիւթը այն աստիճան խճողուեցաւ որ այդ մասին նոր բան մը չասուելէ զատ գիտցածնիս ալ մոռցանք»։ Խնդիրը աւելի հետաքրքրական հանգամանք մը ստացաւ մանաւանդ, երբ քանի մը նշանաւոր գրագէտներ հրապարակ ելան վճռելու համար թէ «օսմաներէնի կրնա՞ն թարգմանուիլ եւրոպական դասականները»։

Այդ գրագէտներէն մէկը՝ որ ֆրանսական բառերու և ոճերու համար բազմաթիւ թուրքերէն, արաբերէն և պարսկերէն համանիշներ գտած կամ շինած է, միանգամ ընդ միշտ կը վճռէր թէ «տակաւին օսմաներէնը հասած չէ այն վիճակին, որ ընդունակ ըլլայ եւրոպական դասականներու թարգմանութեան»։ Այս վճիռը ափ ի բերան թողուց շատերը. ոմանք հրապարակ կը նետուէին քողարկուած ձեւերով այս վճիռը քննադատելու, ոմանք ալ այս կարծիքը բացարձակապէս անտեղի ցուցնելու կը նկրտէին։ Իսկ անոնք որ լրջութեամբ կրցեր էին ըմբռնել վերոյիշեալ յայտարարութեան ոգին, կ'ընդունէին ճշդութիւնը, վասն զի տրուած վճիռը ոչ թէ օսմանեան լեզուին՝ այդ դասականներուն թարգմանութեան ընդունակ պայմանի մը վերածուելը անկարելի կը ցուցնէր, այլ լեզուին արդի վիճակը միայն կը պատկերացնէր, որ արդարեւ դեռ այդ թարգմանութիւնները կանոնաւորապէս ունենալու հանգամանքներէն զուրկ է. տարբեր խնդիր է սակայն լեզուին զարգացման ընդհանուր յատկութիւններով օժտուած ըլլալը՝ փոխառութեամբ նորանոր բառերու կամ ոճերու, զորս առատօրէն կրնան մատակարարել արաբերէնն ու պարսկերէնը։

Որչափ որ կը յիշեմ, այս միջոցներուն էր որ յարգելի գրագէտի մը հետ ունեցած մասնաւոր մէկ տեսակցութեանս ատեն՝ այդ անձը յայտնեց ինծի թէ վերոյիշեալ կարծիքը արդարացի կը գտնէր երկու նկատումով. «Նախ, կ'ըսէր, ամէն գրական գործ պէտք է կարդալ իր բնագրին լեզուով. բաղդատէ՛ Ֆէնէլօնի Տելեմաքայ բնագիրը՝ Ահմէտ Վաֆիք բաշայի թարգմանութեան հետ։ Խիստ հազուադէպ է որ գրական գործի մը թարգմանութիւնը՝ իր բնագրին չափ ճաշակաւոր ըլլայ։ Քեամիլ բաշայինը արդէն չի կրնար թարգմանութիւն համարուիլ՝ քանի որ մասնաւոր հեղինակութեան մը ոճով պատրաստուած է։ Երկրորդ, լեզու մը կը ճոխանայ՝ ժամանակակից տիրող գրականութեան կարեւոր արտադրութեանց ճշգրիտ թարգմանութիւնները ունենալով, վասն զի այդ առթիւ խումբ մը նոր բառեր կամ ոճեր կը կազմուին ներկայացած պէտքին համաձայն։ Հիճրէթի ԺԹ դարուն վերջերէն մինչեւ հիմա օսմաներէնի մէջ երեւցած դասական թարգմանութիւնները եթէ նկատի առնենք, Մոլիէռի քանի մը պարզ գործերէն անդին չեն անցնիր, որոնք դժբաղդաբար խիստ աննշան թիւ մը կազմելնուն համար կրնանք զանոնք չհաշւել, հետեւաբար քանի որ դեռ եւրոպական դասականներուն օսմ. թարգմանութիւնները եղած չեն, բնական է որ լեզուն այդ ճիւղին մէջ անմշակ կը մնայ դեռ, ինչպէս ժամանակ մը գիտական ճիւղին մէջ ալ միեւնոյն հանգամանքը ունէր։ Ահա այս պատճառաւ կ'ըսուի թէ արդի օսմ. լեզուն դեռ ընդունակ չէ եւրոպական դասականներու թարգմանութեան։ Սակայն նկատելի կէտ մը կայ. յայտնի է թէ լեզուն ինքնիրեն չի կրնար այդ թարգմանութեանց ընդունակ հանգամանք մը ստանալ, կիրթ ճաշակի տէր, կարող գրագէտներն են որ այդ ընդունակութիւնը պիտի տան լեզուին՝ եւրոպական դասականներու թարգմանութեամբ։ Այս մասին սպասողական դիրք բռնելը՝ կը յիշեցնէ վիճակը այն մարդուն որ լողալու համար ջուրը կը մտնէ, բայց լողալ չգիտնալուն ինքզինքը չի կրնար գործածել և խեղդուելու վտանգին մէջ կ'իյնայ, այնպէս որ հազիւ կրնան ազատել զինքը. անկէ ետքը մարդը երդում կ'ընէ ջուրը չմտնել մինչեւ որ լողալ սորվի։

Մեր այս պատմութիւնը մէջ բերելնուս նպատակը ուրիշ բան չէ բայց միայն հասկցնել թէ պէտք է այլ եւս առանց սպասելու աշխատիլ այդ թարգմանութեանց, որոնք շատ պիտի նպաստեն մեր լեզուին զարգացման ալ. լեզուն և մարդը չէ որ կը պակսին մեզի, հապա կամքը»։

Մեր այս տեսակցութենէն քանի մը օր ետքը Մալումաթ օրաթերթը Նէճիպ Ասըմ ստորագրութեամբ յօդուած մը հրատարակեց, որուն մէջ յայտնուած կարծիքները մեր վերոյիշեալ գրագէտին տեսութեան վերջին մասերուն համապատասխան էին. անկէ զատ կ'ըսէր նաեւ թէ «ժամանակ մըն ալ բժշկական գիտութեան համար միեւնոյն առարկութիւնները կ'ըլլային. օսմաներէնը անընդունակ կը նկատուէր այդ ճիւղին թարգմանութեան, բայց վերջէն Ավնի պէյ անունով անձ մը ելաւ, որ բժշկական գիտութիւնները օսմաներէնի թարգմանեց (*), և այն լեզուով ալ սկսաւ դասախօսել, մինչդեռ առաջները կը կարծուէր թէ ֆրանսերէնով միայն կարելի է աւանդել։ Իսկ հիմա, կ'ըսէր յօդուածագիրը, որ Շէհզատէպաշի պէյի պէս կարող անձնաւորութիւններ կը գտնուին, պէտք է ձեռնարկել այդ թարգմանութեանց»։

Բոլոր այս անցած դարձած վիճաբանութեանց մէջ նկատելի կէտ մը կայ, որ պէտք չէ վրիպի մեր ուշադրութենէն. օսմաներէնը տակաւին արաբերէնէ և պարսկերէնէ շատ մը բառեր առնելու պէտք ունի. այս պէտքը առթիւ մը կը շեշտէր նաեւ Հիւսէյին Տանիշ պէյ իր գրական մէկ յօդուածին մէջ, ինչպէս նաեւ Իգդամի բարիզեան թղթակիցը, որ տաղանդաւոր գրագէտ և ճարտար գրող մըն է։ Նոյնպէս, դեռ մօտերս Իգդամի մէջ քանի մը յօդուած երեւցաւ Թուրք երաժշտութեան վրայ, որոնց մէջ կ'առաջարկուէր երաժշտական արուեստի վերաբերեալ ֆրանսերէն ասութիւններուն թուրքերէն, արաբերէն և պարսկերէն հոմանիշները գտնել և գործածել, փոխանակ ֆրանսերէն գործածելու։ Յօդուածագիրները այս առթիւ ճարտարօրէն կը հաստատէին երաժշտական ասութեանց արաբերէնի մէջ մեծ մասամբ գոյութիւն ունենալը և ասոր համար Ֆարապիին և Իպնի Սինայէն ալ քանի մը հատուածներ մէջ բերած էին, որոնց մէջ կը գտնուէին երաժշտական արուեստի վերաբերեալ ասութիւններ։

Ահաւասիկ թէ՛ դասականներու թարգմանութեան խնդիրը և թէ՛ այս վերջինը՝ աստիճան մը ևս կը հաստատեն մեր ասկէ առաջ յայտնած սա կարծիքը թէ «զուտ արաբերէնն ու պարսկերէնը անհրաժեշտ պէտք են օսմաներէնի համար»։ Այսօր արաբերէնի և պարսկերէնի հմուտ գրագէտներ քանի մը գիտական ճիւղերու մէջ, թարգմանողներուն կողմէ շինուած արուեստական ասութիւնները քննելով «սխալ ըլլալնին կը հաստատեն և անոնց ուղիղը ցոյց կու տան դարձեալ արաբերէնէ, որ արդէն ունի այդ գիտական բառերը»։

Եւ այս կերպով կրկին և կրկին կը շեշտենք սա կէտը թէ՛ եւրոպական դասական, գիտական և արուեստական հեղինակութեանց անխառն թարգմանութիւնները ընել կարենալու համար՝ բաւական չէ միայն եւրոպական լեզու մը և օսմաներէն գիտնալ, այլ պէտք է անոնց համաչափ ձեռնհասութիւն ունենալ պարսկերէնի մանաւանդ արաբերէնի մէջ ալ։ Ասկէ զատ հարկ անհրաժեշտ է նաեւ լաւ ուսումնասիրած ըլլալ այդ երկու լեզուներու դասական, գիտական և արուեստական հեղինակութիւնները, որպէս զի փոխառութիւնները ճշգրիւ կատարուին և նոր բառ կամ ոճ կազմելու մասին ալ սխալներ չսպրդին։

Ս. Ց. ԿՈՒՐՏԻԿԵԱՆ

(*) Այս յօդուածը որ մեր Ծաղկազարդի բացառիկ թիւին համար պատրաստուած էր, տեղւոյ պակասի պատճառաւ ստիպուեցանք մասամբ միայն հրատարակել։ Այսօր իր ամբողջութեան մէջ կը ներկայացնենք մեր ընթերցողներուն։

(*) Արաբերէնի օգնութեամբ։

ԵՒԴՈԿԻԱ

Դ.

Հանրային կրթութեան տեսակէտով Եւդոկիոյ անցեալն ու ներկան իրարու նախանձելու բան մը չունին։ Դաստիարակութեան անհրաժեշտ պէտքին նկատմամբ լոկ գաղափարային յեղաշրջում մը աւելի բան չէ տեսնուած կէս դարէ ի վեր, և գործնական առաջդիմութիւնը մխիթարական ըլլալէ հեռի է դեռ։

Մեր տեղային կրթութեան վրայ խօսելէ առաջ՝ ուրիշ ազգերու և Ազգ. յարանուանութիւններու կրթական վիճակին վրայ հակիրճ տեսութիւն մը ընել պատշաճ կը սեպենք։ Ցոյն հասարակութիւնը որ հազիւ 200 տունէ կը բաղկանայ, կը խօսի թրքերէն և հայերէն։ Շուրջ երեսուն տարի է որ յունական լեզուն՝ Ցոյներու վարժարանը մտցուեցաւ հայազգի Տիմիթրիոս էֆէնտի Զոլաքիտիսի ջանքերով։ —Այս անձնաւորութիւն առթիւ մը Եւդոկիա եկած՝ և երեք տարի մնացած է։— Անկէ առաջ՝ յունական տառերով թրքերէն կ'ուսուցուէր, իսկ ետքը՝ թէեւ յունագէտ դասատուներ չպակսեցան, սակայն, զարմանալի՛, տակաւին իր մայրենի լեզուն չկրնար խօսիլ այդ հասարակութիւնը։ Ասկէ կրնանք հետեւցնել թէ վարժարաննին կանոնաւոր և բարեկարգ ընթացք մը չունի։ Ասոնք ալ սին խնդիրներով և անտեղի վէճերով գժտուած՝ իրենց կրթական միակ հաստատութեան կռուանին վրայ՝ իրարմէ վրէժ լուծելու բարի սովորութիւնը ունին մեզի պէս։

Հրեաները, որոնք հարիւր տունէն աւելի չեն, կը խօսին իրենց լեզուն անշուշտ աղաւաղեալ կերպով, և ունին իրենց դպրոցը հին դրութեամբ՝ այսինքն վարժապետ մը որ միայն կ'ուսուցանէ ընթերցանութիւն, գիր և քիչ մըն ալ հաշիւ։ Ասոնց կրթական ծրագիրը այս սահմանէն անդին չ'անցնիր։ Բայց տնտեսական կացութիւննին շատ բարւոքուած է ժամանակէ մը ի վեր։ Առաջները՝ վերջին ծայր չքաւոր՝ փիզիգապէս ալ շատ արգահատելի էին, այնպէս որ հազուագիւտ էր հրեայ մը որ առողջ և գեղակազմ ըլլար. Այժմ իրենց նիւթական բարեկեցիկ վիճակին հետ, փիզիգապէս ալ մեծ բարւոքում կրած են։ Նոր սերունդը՝ առոյգ, կորովի և գեղեցիկ է։ Անուրանալի ճշմարտութիւն մըն է որ ազգի մը կամ ժողովրդի մը բարեկեցութիւնը՝ անոր փիզիգական և բարոյական զարգացման վրայ խիստ բարերար ներգործութիւն մը ունի։

Մեր կաթոլիկ ազգակիցները, որ նոյնպէս երկու հարիւր տունէ կը բաղկանան, չունեցան երբեք կրթական լաւ հաստատութիւն մը, որ ժամանակին պահանջման համեմատ, գոնէ նախնական կրթութիւն մը տար նոր սերունդին։ Աղջկանց կրթութիւնը խսպառ լքուած և մոռացութեան դատապարտուած է, իբրեւ թէ անոնք բնաւ պէտք չունենային մտաւորական զարգացման։ Վերջին ատեններս փորձ մը ըրին դպրոց մը հաստատելու, ուր տեղական հանգամանքով պիտի դասախօսէր Ցովսէփ վարդապետ, երբեմն Գալուստ Փափազեան, որ մեր Ազգ. վարժարանին համար իբր ուսուցիչ կոչուած՝ և քիչ ատենէն իր բոլոր անգրալեանական ձգտումները երեւան ելլելով՝ ճամբայ դրուած էր։ Կաթոլիկութեան դարձող և կաթոլիկ Գերապայծառէն ձեռնադրուող այս նորընծայ եկեղեցականը՝ չկրնալով իր յեղյեղուկ բնաւորութեամբը հաշտ ապրիլ եկեղեցական պաշտօնակիցներու հետ՝ քաղաքէն հեռացուցուած է, դեռ դպրոցը չբացուած։

Բողոքական ազգայինները հոս արդէն մեծկակ թիւ մը չեն կազմեր, հազիւ թէ 15 տունի կը հասնին։ Նախապէս՝ երբ շուրջ 40—50 տարի առաջ՝ բողոքականութիւնը մուտ գտաւ հոս, անգլիացի միսիոնարը, Պ. Վահլինէփ, որ իրապէս բարեկիրթ և գիտուն անձ մըն էր, կանգնել ուզեց հոյակապ և փառաւոր շէնք մը, որ պիտի գործածուէր իբր վարժարան, ժողովարան և բնակարան։ Այս շէնքը դեռ բոլորովին աւարտած չէր, յանկարծ գիշեր մը հրդեհ ծագելով այրայուեր դարձաւ և Պատուելի Միսիոնարը թօթափելով ոտքին փոշիները ընտանիքին հետ մեկնեցաւ անկէ։

Եթէ Պ. Վահլինէփի հիմնարկութիւնը այսպէս հրոյ ճարակ չըլլար, կրնայինք վստահօրէն յուսալ թէ Եւդոկիա կարեւոր վարժարաններ պիտի ունենար, և ոչ թէ միայն բողոքական հայերը, այլ նաեւ բոլոր քրիստոնեայ հասարակութիւնը պիտի օգտուէր անոնցմէ, վասն զի այդ պատ. Միսիոնարը կրօնական փրօփականտայէն աւելի կրթականին հետամուտ էր։ Իր վրայ ցարդ մեծ համակրութեամբ եւ գովեստով կը խօսին զինքը մօտէն ճանչցողները։

Քանի մը տարիներ առաջ եկան ժէզուիթ միսիոնարներ, որոնք եկեղեցի, դպրոց հիմնեցին։ Ասոնք թէեւ կարող են նիւթապէս և բարոյապէս կրթական լաւագոյն հաստատութիւններ ունենալու, սակայն իրենց բուն նպատակը կրօնական փրօփականտան փութոյ անդութեամբ առաջ տանիլ ըլլալով, բացած դպրոցնին աւելի ցոյցի և մարդ որսալու համար է։ Ուստի ամէն քրիստոնեայ հասարակութենէն հոս յաճախող բազմաթիւ աշակերտներ եթէ տարիներով երթան գան՝ թութակի պէս քանի մը Փրանսերէն բառեր արտասանելէ աւելի բան մը չեն սորվիր։

Սամսոն Ս.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԵԾ ՎԷՃԸ

Իտալական մամուլը.—Իտալական օրաթերթերուն մեծ մասը Բօբօլօ Րոմանոյի կարծիքը մէջ կը բերէ, այսինքն թէ Ամերիկա պարզապէս նուաճող և թշնամական պատերազմ կը մղէ։ Թրիպունա կ'ըսէ. Թող Եւրոպա զգուշանայ, եթէ պատերազմ ծագի—ինչ որ հիմա այլ եւս ժամերու խնդիր մըն է—ոչ թէ միայն Սպանիա պիտի յաղթուի կռուին մէջ, այլ Ամերիկայի մասին Եւրոպայի բոլոր հին իրաւունքները պիտի կործանին, և Միացեալ Նահանգները օրէնք դնելով Սպանիոյ, պիտի պատրաստուին օրէնք դնել նաեւ միւս պետութեանց։ Ամերիկեան կարկանթուան խոշոր ստամոքս մը ունի։ Սպասքան լափելով, կլլեց Հավայի կղզիները, որոնցմէ ետքը պիտի ուտէ Քուպան, և յետոյ իր շուրջը պիտի նայի ուրիշ կերակուրի մը համար։ Սպանիայէն ետքը կարգը ո՞ր տէրութեան պիտի գայ, յայտնի չէ, բայց հաւանականաբար կարծուածէն շատ աւելի կանուխ պիտի ըլլայ։ Մէսաճէրօ կ'ըսէ. «Անկախութեան, ինքնօրինութեան, ազատութեան եւն. բոլոր խնդիրները գեղեցիկ խօսքեր են միայն, որոնցմով Միացեալ Նահանգները ճառերու և պատգամագիրներու մէջ կը ջանան ծածկել ներկայ կռուին իրական նպատակը, բայց այդ յայտնի է ամէնուն աչքերուն, և եթէ այսօր Քուպայի նուաճման մէջ կը կայանայ, ի վնաս Սպանիոյ միայն, վաղը ամբողջ Եւրոպայի հետ տնտեսական պատերազմի մը մէջ պիտի կայանայ»։ Մէսաճէրօ զարմանք կը յայտնէ եւրոպական պետութեանց անգործութեան վրայ։ Պաշտօնական շրջանակներու մէջ լռութիւն կը պահուի, բայց հասարակաց կարծիքին գալով, աւելորդ է ըսել թէ Ամերիկացիներուն յանդուգն խորհուրդներուն դէմ սաստիկ զայրոյթ մը կը տիրէ ամէն կուսակցութեանց մէջ անխտիր։

Պետութիւնները.—Հռոմէն կը հեռագրուի ապրիլ 15 թուով թէ անհիմն են այն զրոյցները՝ որոնց համեմատ մեծ պետութիւնք պիտի միջամտեն թշնամութիւնները բոլորովին արգիլելու համար Սպանիոյ և Միացեալ Նահանգաց միջեւ։ Պետութիւնք միջամտութեան խնդիրը երկարօրէն քննութեան առած չեն, այլ միայն որոշած են թէ ներկայ տագնապալից կացութիւնը պարզելու համար ինչ հաշտարար ճամբայ կրնան բռնել։ Իտալական թերթ մը կ'ըսէ թէ լաւատեղեակ շրջանակներու մէջ կը խօսուի որ պետութիւնք նաւային զօրաւոր ցոյց մը պիտի ընեն կարեւոր նաւահանգիստներու առջեւ։

—Պերլինէն կ'իմացնեն որ, եթէ պատերազմ ծագի, պետութիւնք խիստ չէզոքութիւն պիտի պահեն, բայց կարելի է որ միջամտեն, եթէ Միացեալ Նահանգները փորձեն Քուպան իրենց կցել։ Պետութեանց մեծամասնութիւնը որոշած է նոր փորձ մը ընել Պ. Մաք Քինլիի քով ի նպաստ խաղաղութեան, թէև կը կարծուի որ ապարդիւն պիտի ըլլայ։ Ս. Լուիէն լուր կը հասնի թէ հոն գտնուող գերմաններէն գրեթէ չորս հազար հոգի կը պատրաստուին կամաւոր գունդ մը ձեւացնել ի նպաստ Ամերիկայի Սպանիոյ դէմ կռուելու համար։

—Վիեննայի Բէշթէր Լօյտի մէջ կարեւոր նամակ մը հրատարակուած է, որ հետեւեալ հատուածը կը պարունակէ. «Եւրոպական նոր միջամտութեան մը պէտք չի կայ, և Գերմանիոյ կողմէ տրուած կատարեալ չէզոքութեան նշանաբանը հաւանական է որ ընդունուի միւս Պետութեանց կողմէ, բայց երբ պատերազմը վերջանայ, և վերջնական արդիւնք երեւան ելլէ, Եւրոպա իր ձայնը պիտի լսեցնէ։ Մարդասիրութեան համար իր կոչումը կրնայ անօգուտ ըլլալ, սակայն կարելի չէ որ արդարութեան համար իր բրած կոչումը անլսելի մնայ»։ Ամբողջ յօդուածին գոյնէն կ'երեւայ թէ Երրեակ Նիզակակցութիւնը կազմող պետութիւնք այս մասին ծրագիր մը պատրաստած են՝ ամբողջ Եւրոպայի քաղաքականութիւնը հշլող Միացեալ Նահանգաց նկատմամբ։

Վիեննայի Մօնթակբոփի թղթակիցը կ'ըսէ թէ, եթէ Պերլինի քաղաքագէտները կ'երեւակայեն որ Միացեալ Նահանգները Ճափոնի պէս կրնան գործածել, այս վերջինին Չինաստանի վրայ տարած յաղթութենէն վերջ, չարաչար կը սխալին։

Աւստրիական մամուլը.— Մարդասիրութեան շարժառիթներէ դրդեալ, և մերձակայ ժողովուրդ մը ազատ ընելու գաղափարով պատերազմ չպիտի ըլլայ, կ'ըսէ Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ, վասն զի Քուպայի համար Սպանիոյ ըրած զիջումները աւելի մեծ են որքան ո և է պետութիւն ըրած չէ ցարդ իր մէկ գաւառին։ Սպանիոյ մասին համակրութիւնները շատ զօրաւոր չէին մինչեւ որ Ամերիկեան խորհրդարաններուն մէջ տեղի ունեցած դէպքերը աշխարհի աչքերը բացին հասկնելու համար թէ Քուպայի մէջ Սպանիոյ վարչութեան բարբարոսութիւնները և տալօրինութիւնները ո՛րքան ալ մեծ ըլլան, Մ. Նահանգները ամենափոքր արդարացում մը չունին այս շատ տղայամիտ պատերազմին մէջ, զոր ամերիկեան համաժողովին անարգ արիւնկզակութիւնը բանի առաջ կը բերէ երկու ազգերուն միջեւ. վասն զի պատերազմ ընելու հարկ չէ մնացած քանի որ Քուպայի վէրքերը բուժուեցան նոր վարչութեան մը կազմակերպութեամբ։ Կռիւը տեղի պիտի ունենայ երկաթէ և հողէ ամաններուն մէջ, և գաղտնիք մը չէ թէ վախճանը ինչ պիտի ըլլայ, բայց Մ. Նահանգաց պատմութեան մէջ պատուաւոր էջ մը չպիտի ըլլայ։ Պատերազմը պիտի ըլլայ ոչ թէ Ամերիկայի կենսական շահերուն համար, ինչպէս Մեծ Հանրապետութեան առաջուան պատերազմները, այլ քանի մը կուսակցութեանց և քանի մը անհատներու շահերուն համար։» Ֆրէմտէնպլաթ եւ միեւնոյն խիստ լեզուն կը բանեցնէ ըսելով. «Մարդասիրութեան խօսքերու խիտ մառախուղին մէջէն կարելի է պարզօրէն որոշել եսասէր շարժառիթներ, վասն զի Սպանիա շատ կէտերու մէջ տեղի տուաւ, այնպէս որ պատերազմի բնաւ հարկ չէր մնացած»։ Նոյէ Վիէնէր կը յորդորէ Անգլիան որ Սպանիան ընկճել չի տայ «Ամերիկեան վատահելի ազգին», վասն զի ինչ որ հիմա կը պատահի Քուպայի տիրոջ, եթէ յաջողի, նոյնը անպատճառ պիտի կրկնուի Քանատայի վեհապետին համար»։ Ապստամբներուն հետ եղած կամ ըլլալիք բանակցութիւնները խաղաղութեան համար վերջին յոյսը մնացած են։ Վասն զի տարակոյս չի կայ որ, եթէ Քուպայի ապստամբները բոլորովին հպատակին, Ամերիկացիներուն ոտքին տակէն ամբողջ հողերը պիտի խլուին և պատերազմը երբեք չպիտի արդարանայ։ Բայց հաստատուած է որ Կոմէզ և իր ընկերները նախամեծար կը համարին Սպանիացիները Ամերիկացիներէն։»

Ֆրանսական կարծիքներ.— Ֆրանսայի մէջ Սպանիոյ մասին համակրութիւնը շատ մեծ է։ Պ. Ֆռանսի Շառմ հանդէսի մը մէջ յօդուած մը հրատարակելով, կը պախարակէ Ամերիկայի բռնած ընթացքը, և կ'ըսէ որ, եթէ պատերազմ ծագի, սպանախօս Ամերիկան պիտի շարժի ի նպաստ Սպանիոյ։ Թան շատ հեռացած և վտանգուած կը տեսնէ խաղաղութեան յոյսը։ Ամէն մարդ գիտէ, կ'ըսէ յիշեալ թերթը, թէ Սպանիա ինչ անկեղծ համակրութիւն կը վայելէ բոլոր դաշնակիցներուն և ազգերուն մէջ։ Բայց չմոռնանք, Սպանիոյ մասին բարեկամութիւն ցոյց տալով հանդերձ, թէ Եւրոպա շատ լուրջ շահեր ունի Ամերիկայի մէջ։ Շատ վտանգաւոր քաղաքականութիւն մըն է երկու ցամաքներու միջեւ պատերազմ առաջ բերելը։ Եթէ Եւրոպականութիւնը այդ տեսակ պատերազմի մը առաջնորդուի, շատ տխուր պարագայ մը պիտի ըլլայ այդ։ Այն ազգը որ ուզէ մանաւորապէս Ամերիկայի դէմ Սպանիոյ օգնել նիւթապէս, սակայն կերպով կը վնասէ իր շահերուն։ Վասն զի վերջապէս միջազգային բարոյականութեան սկզբունքն մըն է թէ ամէն ազգ իր գործերուն պէտք է խառնուի։»

Ցոյցեր Սպանիոյ մէջ.—Սպանիոյ գլխաւոր կեդրոններուն ժողովուրդը սկսած է հետզհետէ իր հանդարտութիւնը կորսնցնել։ Մատրիտի, Վալենսի և Պարչէլոնայի ցոյցերէն ետքը, Մալակայի մէջ աւելի ծանր ցոյցեր տեղի ունեցան։ Խառնաժողով կուտուեց այդ քաղաքին ամերիկեան հիւպատոսարանին պատուհանները ճզլելով և սուլելով։ Ցուցարարները սանդուխով մը վար առին ամերիկեան զինանշանը։ Կուսակալն ու իշխանութիւնք ոստիկան զինուորներով վազեցին և զանազան բանախօսութիւններ ընելով ցուցարարները ցրուեցին։ Կուսակալը պահնորդներ դրաւ հիւպատոսարանին շուրջը, զինանշանը իր տեղը դնել տուաւ և ներողութիւն խնդրեց հիւպատոսէն։ Ցուցարարներու ուրիշ ամբոխ մը Սէրվանթէս թատրոնը մտնելով դադրեցուց ներկայացումը, և պախարակեց հանդիսատեսները թէ կը զբօսնուն՝ մինչդեռ հայրենիքը վտանգի մէջ էր։ Ցետոյ երաժշտախումբը ժողովրդական քայլերգ մը նուագեց։ Ամէն մարդ ոտքի ելաւ կեցցէներ արձակելով, նոյն իսկ կիները օթեակներուն մէջ։

Երբ Մատրիտի կառավարութիւնը հիւպատոսարանին վրայ եղած յարձակումը իմացաւ, հեռագրեց Մալակայի կուսակալին որ դաժանին ցաւակցութիւնը յայտնէ հիւպատոսին, ծանուցանելով միանգամայն թէ յանցաւորները պիտի բռնուին և պատժուին։ Վալենսի կուսակալն ալ ժողովրդական շարժումին վրայ նոր տեղեկութիւններ տուած է Մատրիտի կառավարութեան։ Պարչէլոնայի համալսարանին մէջ ուսանողները այ՛ն աստիճան իրարանցում ըրին որ տնօրէնը ստիպուեցաւ սրահները պարպել և դասախօսութիւնները դադրեցնել։

Քուպա.—Հավանայի մէջ զօրավարները ժողով մը գումարեցին։ Կը կարծուի թէ որոշեցին այն ծրագիրը՝ որուն պիտի հետեւին, երբ պատերազմը ծագի։ Հավանայի վաճառականութեան ներկայացուցիչները այցելեցին Պլանքօ մարաջախտին և ամէն պաշտպանութեան համար իրենց աջակցութիւնը խոստացան անոր անպայման կերպով։ Բանուոր զօրավար կը քննէ Սէնֆուէկոսի ամրութիւնները, որոնք պաշտպանութեան կատարեալ վիճակին մէջ են, և պատրաստ՝ ամէն օտար յարձակում վանելու։

Երեսփոխան մը նամակը.—Անգլիական երեսփոխան մը Պ. Միքայէլ Տէվիթ նամակ մը հրատարակելով կ'ըսէ թէ, կը փափաքի որ Ֆրանսա համակրի արդարութեան և մարդասիրութեան դատին, որ համապատասխան է իր անցեալին և զոր հիմա Ամերիկա կը պաշտպանէ Սպանիոյ դէմ։ Միացեալ Նահանգաց քաղաքականութիւնը անշահախնդրական է Քուպայի մէջ, զոր կ'ուզեն ազատել Սպանիացւոց [illegible]։

Հեռագրական խարդախութիւններ.—Ժամանակէ մը ի վեր խիստ կերպով քննութիւններ կ'ըլլան Մատրիտի մէջ՝ փոխանակուած հեռագիրներուն համար։ Վերջերս այս խստութիւնը նոյն ինքն Սպանիոյ վնասակար պիտի ըլլար շատ կարեւոր պարագայի մը մէջ։ Սպանիական կառավարութիւնը Համպուրկի մէջ երկու նաւ գնած ըլլալով՝ յանձնարարած էր մասնաւոր դրամատան մը որ հետեւեալ օրը անոնց գինը վճարէ Բարիզի մէջ և անմիջապէս ձեռք ձգէ նաւերը, այս կերպով արգիլելու համար անոնց գնումը Միացեալ Նահանգաց կողմէ։ Բնականաբար վճարման այս հրամանը պարունակող հեռագիրը ծածկագիր էր։ Հեռագրական վարչութիւնը զայն վար դրաւ՝ բայց առանց իմացնելու նոյն դրամատան։

Դրամատան տնօրէնը բարեբաղդաբար իմացաւ մէկէ մը, և անմիջապէս կեդրոնական վարչութեան դիմելով հասկցաւ թէ վար դրուած հեռագիրը վերջին աստիճան կարեւոր պաշտօնական հեռագիր մըն էր։ Առանց այս դիպուածին՝ հետեւեալ օրը նաւերը Սպանիոյ համար պիտի կորսուէին։

Փոքրիկ մանրամասնութիւններ.—Արդէն մեր ընթերցողները գիտեն թէ Ամերիկայի ծերակոյտն ու խորհրդարանը իրենց որոշումները քուէարկեցին Քուպայի անկախութեան համար, հրաւիրելով Մաք Քինլի նախագահը՝ որ այս մասին ազատ է մինչեւ վերջը գործածելու Մ. Նահանգաց բոլոր ուժերը։ Օրուան այս ամենակարեւոր խնդրին մանրամասնութիւնները իրենց գիտցնելու համար, կ'աւելցնենք հետեւեալ տեղեկութիւնները, զոր եւրոպական սուրհանդակով առնուած թերթերը կը պարունակեն։ Ալէն ծերակուտականը զարմանք յայտնեց որ Մաք Քինլի նախագահ եւրոպական պետութեանց դեսպաններուն ապրիլ 7ի այցելութեան օրը չէ խմացուցեր որ Մ. Նահանգները երբեք ո և է միջամտութեան չեն ներեր։ Պ. Բրամ ըսաւ թէ կը դատապարտէր այն կծու ճառերը, որոնց նպատակն է երկիրը մխրճել պատերազմի մը սարսափներուն մէջ։ Կը յուսայ որ կարելի պիտի ըլլայ զգուշանալ անկէ։ Պ. Ուէլինկթըն կը կարծէ թէ իրօք նշանաւոր պատճառ մը չկայ պատերազմ յայտարարելու համար։ Սպանիա, ըսաւ, Քուպայի ներկայ իրերու վիճակին մեծապէս պատասխանատու ըլլալով հանդերձ, սակայն միակ պատասխանատուն չէ։

Ապստամբները անկանոն կռիւներ մղելու մեթոտը ընդունած ըլլալով, Սպանիոյ պէս հպարտ ժողովուրդ մը ծայրայեղութեանց դիմելու ստիպուեցաւ թշնամութիւններուն վերջը բերելու համար։ Մաք Քինլի նախագահին պատգամագիրը, աւելցուց Պ. Ուէլինկթըն, սխալ հասկցուած է։ Այդ պատգամագրով նախագահը չէր պահանջէր որ համաժողովը պատերազմը վաւերացնէ, այլ բոլորովին հակառակը։ Պ. Քաֆրի հաստատեց թէ յայտնի է որ Սպանիոյ ազդեցութիւնը օր ըստ օրէ կը պակսի Քուպայի մէջ և թէ կրնար բոլորովին անկէ անհետիլ առանց ամերիկեան միջամտութեան։ Քուպայի անկախութեան ճանաչումը գործադիր իշխանութեան կը վերաբերի ոչ թէ համաժողովին։

Պատրաստութիւններ և ցոյցեր Ամերիկայի մէջ.—Նիւ Եօրք մեծ շոգենաւը ամերիկեան կառավարութեան հրամանով Սաութհէմփթընէն Նիւ Եօրք մեկնեցաւ 2500 տակառ ածուխ առնելով։ Կառավարութիւնը ետ կանչեց նաեւ Սէն Բօլ մեծ շոգենաւը։ Սպայակոյտին պետը կը պատրաստուի նաւեր վարձել՝ Քուպա զօրք փոխադրելու համար, երբ Նախագահը հրամայէ։ Եթէ պատերազմ ծագի, Հավանայի ամերիկեան նախորդ հիւպատոսը Պ. Լի Վիրճինիոյ կամաւորներուն հրամանատարութիւնը պիտի ստանձնէ։ Միացեալ Նահանգաց զանազան կէտերուն վրայ Սպանիոյ հակառակ ցոյցեր կ'ըլլան, և նոյն իսկ Պ. Մաք Քինլիի հակառակ, որ իբրեւ թոյլ կ'ամբաստանուի շատերէն։

Չիքակոյի, Պըֆալոյի, Լինքընի, Օմահայի, Վալբարէզոյի մէջ ամբոխը այրեց Պ. Սակասթայի կենդանագիրները, պատռեց կամ ոտնակոխ ըրաւ սպանիական դրօշները։ Բոս Այլէնոյի մէջ Պ. Մաք Քինլին կախեցին պատկերի մէջ սա յիշատակութեամբ. «Վախկոտ Մաք Քինլի»։ Բէչմոնի մէջ գնդակահար ըրին երկու դիմակներ՝ որ Մաք Քինլին և անոր մտերիմ խորհրդականը Մարք Հաննան կը ներկայացնէին։ Նախ ատենաբան մը պախարակեց անոր քաղաքականութիւնը և յետոյ իր վեցհարուածեանը պարպեց դիմակներուն վրայ։ Բոլոր ներկաները նոյնպէս ըրին, և յետոյ այս հրացանաձգութենէ վերջ, երկու պատկերները այրեցին։

Մատրիտի մէջ.— Նախարարաց ժողովը որոշեց մարտանաւ փոխադրել Ատլանտեանի վրայ բանող խոշոր շոգենաւերը։ Ծովային և պատերազմական գործոց նախարարները ձեռք առնուած միջոցները հաղորդեցին կառավարութեան։

—Ամերիկեան դեսպան զօր. Ուտֆորտ այս շաբթու պաշտօնապէս Սպանիոյ պիտի հաղորդէ ամերիկեան համաժողովին որոշումները։

—Հավանայի մէջ ձերբակալուեցաւ Պէթանքուր անուն ամերիկեան քաղաքացի մը ապստամբներուն բանակատեղին թղթակցութիւն մը տարած ըլլալու ամբաստանութեամբ։ Անգլիոյ հիւպատոսը խնդրեց անոր ազատ արձակուիլը, ինչ որ անմիջապէս եղաւ։

—Ս. Պետերսպուրկէն կը հեռագրուի թէ Վաշինկթընի մէջ եւրոպական պետութեանց դեսպանները հաւաքական նոր դիմում մը պիտի ընեն պատերազմին առաջքը առնելու համար, թէեւ տակաւին բացարձակապէս որոշուած չէ այս։ Ս. Պետերսպուրկի մէջ օտար պետութեանց դեսպանները այս մասին կը բանակցին արտաքին գործոց նախարար Մուրավիէֆ կոմսին հետ։

—Նիւ Եօրքէն կը հեռագրուի ապրիլ 16 թուով. «Ճամայքի անգլիական հիւպատոսը հրահանգ ստացաւ Անգլիոյ գաղթային գործոց նախարար Պ. Չէմպըրլէյնէն թէ Մեծ Բրիտանիա անշառ չէզոքութիւն մը պիտի պահէ, եթէ պատերազմ ծագի Սպանիոյ և Միացեալ Նահանգաց միջեւ։ Հավանայէն եկած հեռագիր մը կ'իմացնէ նաեւ թէ այդ նաւահանգիստին մուտքը պաշտպանող ամրոցէ մը ամերիկեան կասկածելի մարտանաւ մը նշմարուելով բերդականները իրենց պատրաստութիւնները տեսեր են կրակ ընելու համար, բայց յանկարծ նաւը աներեւոյթ եղած է։

Սպանիոյ յիշատակագիրը.— Սպանիական կառավարութիւնը մեծ պետութեանց յիշատակագիր մը պիտի ղրկէ, որուն մէջ պիտի հասկցնէ թէ ամերիկայի շաքարավաճառներու սէնտիքան է որ Քուպայի ապստամբութիւնը կազմակերպած է, թէ հակառակ Սպանիոյ կրկնակի բողոքներուն, 70 արշաւախումբեր կազմուած են յայտնապէս ամերիկեան երկրին մէջ Քուպացիներուն օգնելու համար, թէ գլխաւոր ապստամբապետները բնիկ Քուպացի չեն, այլ ամէն երկիրներէ բաղդախնդիրներ, որոնց պաշտօնն է ուրիշին համար կռուիլ ստակով։ Ցետոյ Քուպայի տրուած առանձնաշնորհումները պիտի նշանակուին, և ծանուցագիրը դիտել պիտի տայ որ մինչդեռ սպանիական կառավարութիւնը կարելին կ'ընէր կղզին խաղաղեցնելու համար, ամերիկեան հիւպատոսները ապստամբութիւնը կը գրգռէին, և երբ ինքնօրինութիւնը իր պտուղը առաջ պիտի բերէր, ամերիկեան նաւախումբ մը Քուպայի ջուրերը ղրկուեցաւ՝ ապստամբները քաջալերելու համար,

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.—Անգլիական կայսրութեան ընկերակցութեան մէկ մասնաճիւղը ժողով գումարելով, որոշեց խնդրել կառավարութենէն որ ուժ տրուի Անգլիոյ և իր գաղթականութեանց միջեւ վաճառականական ուղղակի հաղորդակցութեանց։ Ժողովը յայտարարեց նաեւ թէ եկած է ժամանակը որ Քանատա աւելի առատաձեռնութեամբ նպաստէ կայսրութեան պաշտպանութեան։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՄԱՐՈՔ.—Վիլհէլմ Բ. Մարոքի վեհապետին ղրկեց շատ մը արժէքաւոր նուէրներ։

ՇԻԼԻ.— Սանթիակոյէն կը հեռագրեն ապրիլ 15 թուով թէ Շիլիի մէջ նոր նախարարութիւն մը կազմուած է Բարլոս Մորթինէզի նախագահութեան տակ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՉԻՆԱՍՏԱՆ.—Բէքինէն կը հեռագրեն թէ չինական ջուրերուն անգլիական նաւատորմիղին հրամանատար ծովակալ Սէյմըր անցեալ ՇՆ. այդ քաղաքը հասեր և անկէց Չէֆու վերադարձեր է։

ՃԱՊՈՆ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.—Բորթ Արթուրի մէջ Ռուսները երկու Ճաբոնցի ձերբակալեցին իբրեւ լրտես և բանտարկեցին զանոնք։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՉԻՆԱՍՏԱՆ.—Օտեսայէն կը գրեն թէ Փրանսական շոգենաւեր՝ Ռուսիոյ կողմէ վարձուած՝ վեց հազար զինուոր և ռազմամթերք պիտի փոխադրեն Բորթ Արթուր։

ՏԱՆԻՄԱՐՔԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Բարօն Լէվէճաւ կոմսը Տանիմարքայի կողմէ պատուիրակ նշանակուած է 1900ի արուեստահանդէսին համար։

ՉԻՆԱՍՏԱՆ.— Անկլօ-իտալական սէնտիքա մը Շան-Սի գաւառին մէջ ածուխի և երկաթի մենաշնորհներէն զատ յաջողած է ձեռք ձգել նաեւ երկաթուղիներու և ջրանցքներու շահագործումներ, այնպէս որ Երկնային կայսրութեան այդքան բեղնաւոր և կարեւոր գաւառի մը զարգացումը պիտի անցնի Անգլիոյ և Իտալիոյ ձեռքը։

ՍԸՐ ՀԸՐՊԸՐԹ ՔԻՉԸՆԸՐ.— Ֆիկառօ Սուտանի անկլօ-եգիպտական զօրքերուն սպարապետ Սըր Քիչընըրի համար զանազան տեղեկութիւններ տալէ վերջ, բաց էր նաեւ թէ զօրավարը ի նպաստ Ֆրանսայի կռուած էր 1870ի Ֆրանքօ-գերմանական պատերազմին ատեն։ Սթանտըրտ կը ջրէ այդ տեղեկութիւնները հետեւեալ կերպով. Քիչընըր հազարապետ 57 տարեկան չէ, վասն զի 1851ին ծնած է. 1870ին Ուուլվիչ կը գտնուէր և 1871ին էր որ տեղակալ անուանուեցաւ։ Կարելի է որ 1870ի իր արձակուրդի միջոցին Սըր Քիչընըր Ֆրանսա անցած ըլլայ ճակատամարտի մը ներկայ ըլլալու համար, բայց Փրանսական բանակին մէջ անոր զինուորագրութեան զրոյցը այնքան ճիշդ է որքան Փրանսական այդ օրաթերթին երեւակայած միւս մանրամասնութիւնները։

ՄԵՆԱՄԱՐՏԸ ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԷՋ.—Խորհրդարանը որոշեց մենամարտի դէմ եղած երկու առաջարկութիւնները նախաքննութեան ենթարկել։ Այս առաջարկութիւններէն մին կը վերաբերի պատուոյ երդուեալներու ատեանի մը հաստատութեան, երկրորդը՝ մենամարտին ամբողջ ջնջման։

ԱՆԳԼԻԱ.—Նիզակաւորներու 5րդ վաշտը՝ որուն կեդրոնն է Քէնթըրպըրի, հրաման ընդունեց պատրաստ գտնուիլ, ապրիլ 24ին Քափ երթալու համար։

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ.—Իտալիոյ արքայական ընտանիքէն Տուրինոյի կոմսը ընկերակցութեամբ Բալլէնծօ հազարապետին Լոնտոն գնաց։ Ապրիլ 27ին Նիւ Եօրք պիտի երթայ, անկէց աշխարհի շրջանը ընելու համար։

ՏՈՎԱՍՈՅԶ ԵՂԱԾ.—Վիեննայի համալսարանին մէջ սանսկրիտի ուսուցիչ և գիտնական բանասէր Պ. Պիւհլէր՝ Քոնսթանս լճին վրայ նաւակով պտոյտ ըրած միջոցին, նաւակը շրջեցաւ և գիտնականը խեղդուեցաւ։ Մինչեւ հիմա տակաւին դիակը գտնուած չէ։ Պիւհլէր Բրօֆէսօրը վաթսուն տարեկան էր։ Բազմաթիւ տարիներ Հնդկաստանի մէջ անցուցած է և 1863էն մինչեւ 1880 դասախօսած է Պօմպէյի մէջ։ Զանազան գործեր հրատարակած էր սանսկրիտ լեզուին և Հնդկաց սուրբ գիրքերուն վրայ։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ.— Թայմզ կ'ըսէ թէ Վիքթորիա Թագուհիին, Կալլէսի իշխանին և Պ. Ֆէլիքս Ֆօրի միջեւ տեղի ունեցած տեսակցութիւնները, թէեւ զուրկ էին ամէն քաղաքական նշանակութենէ, պիտի նպաստեն անկլօ-ֆրանսական բարեկամական յարաբերութեանց պահպանման, և ինչ որ ըլլան այդ երկու երկիրները բաժնող դժուարութիւնները, զիրար կը յարգեն փոխադարձաբար։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ.—Ս. Պետերսպուրկէն կը գրեն թէ ռուսական կառավարութիւնը որոշած է Հռոմի մէջ հիւպատոսութիւն մը հաստատել որուն պաշտօնեան պիտի ըլլայ Պ. Սալվիաթի։

ՍԻՊԵՐԻԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.— Անտիճանի ժողովուրդը, վաճառականութեան և արհեստներու զանազան հաստատութեանց ներկայացուցիչները և գաւառին մնացեալ ժողովրդեան մեծագոյն մասը խանդավառութեամբ ողջունեցին առաջին երկաթուղիին գալուստը իրենց գաւառին մէջ։ Ասկէ 22 տարի առաջ ռուս զինուորները՝ նախ Թրոցքի յետոյ Սքոպելէֆ զօրավարներուն հրամանատարութեան տակ՝ կատաղի կռիւներէ վերջ՝ երկու անգամ յարձակմամբ առին Անտիճանի ամրոցը, Ֆէրկանայի այդ հին մայրաքաղաքը և գլխաւոր բերդաքաղաքը Քիփչաքներու պատերազմասէր ժողովրդին։ Հիմա Անտիճան Ֆէրկանայի ամէնէն բարգաւաճ անկիւնը և բամպակի արհեստագործութեան կեդրոնն է։

ՍԵՐՊԻԱ.—Հակառակ հեռագիրներուն տուած տեղեկութեանց, կ'ըսէ Մոնիթէօռ, կարող ենք հաստատելու թէ Սերպիոյ ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան ոչ թէ Մայիսին մէջ, այլ շատ մօտ ատեններս։ Սքուպչինան Նիշի մէջ պիտի գումարուի։

ՄՈՒՐԱՎԻԷՖ ԿՈՄՍ.— Նիքոլա Չարը Վլատիմիր պատուանշանին մեծ խաչը նուիրեց արտաքին գործոց նախարար Մուրավիէֆ կոմսին։

ՆՈՐ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—Տանծիկի նաւատէրներէն ոմանք որոշեցին ամէն տասնըհինգ օր անգամ մը շոգենաւային հաղորդակցութիւն հաստատել Քիաօ Չէօյի հետ։ Շոգենաւերը պիտի հանդիպին միայն Հոնկ-Քոնկ և Շանկայ։

Առաջիկայ տարիէն սկսեալ շոգենաւային կանոնաւոր երթեւեկ մը պիտի հաստատուի Սեւ Ծովուն նաւահանգիստներուն և Եոքօհամայի միջեւ, կ'ըսեն ռուս թերթերը։ Այս երթեւեկին գլխաւոր նպատակն է Ճաբոնի մէջ ծաւալել ռուսական քարիւղը, և փոխարէն անկէ բերել երկաթ և կաւիար։ Վէտոմոսթի կ'ըսէ թէ Ճաբոնի առեւտրական գործոց նախարարը վերջերս իր պաշտօնեաներէն մէկը Ռուսիա ղրկած է Ճաբոնի ապրանքներուն արտածման դիւրութիւններ ձեռք բերելու համար։ Պաշտօնեան այցելած է Ս. Պետերսպուրկ, Մոսկուա, Վարշաւ եւ Քիէֆ, և ցուցափեղկեր բանալով, ռուս հասարակութեան գնահատման ներկայացուցած է ճաբոնական արհեստներու և ապրանքներու նմուշներ։ Ճաբոնի թէյ արտադրողները մտադիր են նաև իրենց թէյը Ռուսիա ներածել, և այդ նպատակով ճաբոնական թէյի մթերանոցներ հաստատուած են Մոսկուայի, Վարշաւի և Օտեսայի մէջ։ Այս առթիւ ընկերութիւն մը կազմուած է Ճաբոնի մէջ։

ՍԵՒ ԼԵՌ.— Սեւ Լերան ելմտական նախարար Պ. Մաթանովիչ Վիեննա պիտի երթայ, աւստրիական դրամատունէն կնքելի փոխառութեան վրայ բանակցութիւններ կատարելու համար։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

1820ի Յունական պատերազմի ժամանակակիցներուն վերջին մնացորդը, Տոքթ. Մավրոճէնիս իր հարիւր տարին լրացուց։ Ծերունի տոքթորին առողջութիւնը տեղն է և հանդարտ կեանք մը կը վարէ քրոջը հետ, որ տասը տարու մեծ է իրմէ։

—Եորկիոս Թագաւորը Բիրկօս կղզիէն հեռագիր մը ստացաւ, որով կղզեցիները կը խնդրեն որ թագաւորը միջամտէ Չարին քով՝ չամիչին մուտքը Ռուսիոյ մէջ արտօնելու համար։

—Շիրա քաղաքը քիչ ատենէն պիտի լուսաւորուի ասեթիլէն կազով։

—Աթէնքի նորընտիր դեսպան կոմս տ'Օռմէսոն թագաւորին ներկայացաւ և իր յանձնարարագիրները տուաւ։ Դեսպանին տղան Պ. Հանրի տ'Օռմէսոն դեսպանատան կցորդ նշանակուեցաւ։

—Ֆրանսական վարժարանին հանդէսները սկսան ՇԲ.։ Պսակներ դրուեցան վարժարանին անդամներուն գերեզմաններուն վրայ։

—Արքայական հրովարտակով ծովային գործոց հրաժարեալ նախարարը, Հաճիքիրիաքօ, հանգստեան կոչուեցաւ։

ՄԵՐ ԾԱՂԿԱՁԱՐԴԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ԹԻՒԸ

ԿԷՑՎԷ ՕՐԹԱԳԻՒՂԻ ՑԱՆԿԸ

Ազարիկ	Էֆ. Կարապետեան	20
Մ. Դանիէլ	»	20
Տօքթ. Յակոբ	» Փափազեան	20
Պօղոս	» Նարկիզեան	10
Համբարձում	» Մուրատեան	10
Քերովբէ	» Ռափայէլեան	10
Գառնիկ	» Թադէոսեան	10
Կարապետ	» Նազարեան	10
Պօղոս	» Կարապետեան	10
Ամբրոսիոս	» Հայրապետեան	10
Ամբրոսիոս	» Պօյաճեան	10
Ալեքսան	» Մատուրեան	10
Առաքել	» Կիւլվէնեան	10
Յովհաննէս	» Վարդանեան	10
Քերովբէ	» Կարապետեան	10
Ցոլակ	» Նիկողոսեան	10
Յովակիմ	» Սագաեան	10
Գասպար	» Գօլօլեան	10
Մկրտիչ	» Գէորգեան	10
Ազարիկ	» Գրիգորեան	10
Գրիգոր	» Տ. Գաբրիէլեան	10
Անդրանիկ	» Սարգսեան	10
Գալուստ	» Արզուեան	10
Մարտիրոս	» Մ. Մարտիկեան	10
Միսաք	» Նազարեան	10
Կարապետ	» Փիրանեան	10
Միքայէլ	» Արզուեան	10
Սիմէոն	» Պէյլէրեան	10
Մարտիրոս	» Պօյաճեան	10
Ռուբէն	» Գօճամանուկեան	10
Սարգիս	» Պէյլէրեան	10
Պօղոսիկ	» Անդրէասեան	10
Յովհաննէս	» Սեֆէրեան	10
Պօղոս	» Սեմէրճեան	5
Տիրան	» Աքանասեան	5
Առաքել	» Մատուրեան	5
Նազարէթ	» Սարգսեան	5
10 հոգի 100ական փարա		25
		405
Մեր նախորդ ցանկերէն		12,991
Համագումար		13,396

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԱՇԻՆԿԹԸՆ 18 Ապրիլ, կէս գիշեր.—Ծերակոյտը ընդունեց երկու խորհրդարաններուն խորհրդակցութեանց առաջարկը։ Այդ խորհրդակցութեանց համար Խորհրդարանէն և Ծերակոյտէն ընտրուած պատուիրակները չկրցան համաձայնիլ։ Ծերակոյտը 39ի դէմ 40 ձայնով քուէարկեց օրակարգ մը, մերժելով նոր խորհրդակցութեան մը համար պատուիրակներ ընտրել։

—Կը հաւաստեն թէ օրինագիծ մը կը պատրաստուի որ 200,000 մարդ կը դնէ Մաք Քինլիի տրամադրութեան տակ։ Ծանօթ որոշումները պիտի ստորագրուին նախագահին կողմէ, մինչեւ որ Սպանիոյ ուղղուած վերջնագիրը խմբագրուի։ Մաք Քինլի նախագահը միտք ունի երկու կամ երեք օր պայմանաժամ տալ Սպանիոյ համակերպելու համար վերջնագրին։

—Պատերազմական նախարարը որոշեց զէնքի տակ կանչել 80,000 զինուոր։

ՄԱՏՐԻՏ. — Իմբարշալի նայելով, Քորթեզին բացման առթիւ կարդացուելիք գահաճառը կ'ըսէ թէ Սպանիա կրցածը ըրաւ խաղաղութիւնը պահպանելու համար. գահաճառը կոչում կ'ընէ Սպանիացի ժողովրդին փրկել հայրենիքը և պաշտպանել ազգային պատիւը և ամբողջութիւնը։

—Սպանիական կառավարութիւնը եւ ժողովուրդը որոշած են մեռնիլ քան տեղի տալ Մ. Նահանգներու սպառնալիքին։

—Սպանիական նաւատորմիղը, որ Քաբ-Վէռ կը գտնուի, պատրաստ է առաջին նշանին Քուպա մեկնելու։

Խնամակալ Թագուհին վաղը ներկայ պիտի ըլլայ խորհրդարաններուն բացումին. Դերագոյն որոշում մը պիտի տրուի։

ԲԱՐԻԶ.—Վաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ ամերիկեան խորհրդարաններուն գրժտութիւնը, Մաք Քինլիի և Ծերակոյտին միջեւ եղած անհամաձայնութիւնը կը չէզոքէ։ Նախարարական ժողովը հաւնած է Մաք Քինլիի նոր պատգամագրին։ Այս պատգամագիրը կը պահպանէ Սպանիոյ գերիշխանութիւնը Քուպայի վրայ։ Մեծ պետութիւնները որոշեցին նոր դիմում մը փորձել Մ. Նահանգներու կառավարութեան քով։

Ամերիկեան խորհրդարաններու մէջ համաձայնութիւն մը գոյացած և խաղաղութիւնը պահպանելու ամէն յոյս կորսուած է։

—Սպանօ-ամերիկեան խնդրին մասին առնուած տագնապեցուցիչ նոր լուրերու վրայ, եւրոպական սակարաններուն վիճակը գէշ է։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՎԵՐՋՆԱԳԻՐԸ

ՎԱՇԻՆԿԹԸՆ. 20 ապրիլ.—Մաք Քինլի նախագահը ընդունեց ամերիկեան համաժողովին որոշումները։

Այդ որոշումներուն մէկ օրինակը, վերջնագրի ձեւին տակ տրուեցաւ սպանիական դեսպան Պ. Բոլօ տը Պարնապէի։

Պ. Բոլօ տը Պարնապէ, անմիջապէս իր անցագիրը պահանջեց։

ԲԱՐԻԶ.—Հրապարակը վերջին ծայր յուզուած է սպանիական արժէթուղթերու անկումին պատճառաւ։ Սպանիական արտաքին արժէթուղթերը 34էն վար իջած են։

—Նիւ Եորքէն հասած լուրերը մեծ բարձրացում մը կը նշանակեն ցորենի գինին վրայ։

«Ամանս Նասիոնալ» կը հաղորդէ թէ՛ իր հեռագիրներուն մէկ մասը, մանաւանդ Քորթէզին գումարման եւ անոր որոշումներուն վերաբերողները, տակաւին չեն հասած։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ գիշեր պատրիարքարանը մնաց և այս առտու Մայր եկեղեցիի մէջ Զատկի առթիւ կանանց յատուկ պատարագ ըրաւ։ Եկեղեցին լեցուած էր հոծ բազմութեամբ մը. Նորին Սրբազնութիւնը օրուան տօնին վրայ երկար քարոզ մը խօսեցաւ։

—Ս. Պատրիարքը երէկ յատուկ հրաւիրագիր ուղղեց Կրօն. Քաղ. Ժողովներուն և տեսուչ խորհուրդներուն, որպէս զի ուրբաթ օր Ցունաց Ս. Պատրիարքին ընդունելութեան ներկայ գտնուին Ազգ. պատրիարքարանի մէջ։

—Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցիի քարոզիչ Ալէաթճեան Սրբազան երէկ Ս. Պատրիարքին ներկայանալով, տեղւոյն եկեղեցիին մէջ Զատկին երկրորդ օրը պատահած ցաւալի միջադէպին նկատմամբ բացատրութիւններ տուաւ։

Նորին Սրբազնութիւնը որոշած է տեղւոյն վրայ խիստ քննութիւն մը կատարել և ըստ այնմ հարկ եղածը տնօրինել։

Ս. Պատրիարքը այս խնդրին առթիւ տեղւոյն Թաղ. Խորհրդին տուած պատճառաբանեալ հրաժարականը մերժելով՝ յանձնարարած է շարունակել իր պաշտօնը և անխնամ չթողուլ եկեղեցին ու վարժարանը որոնց պայծառութեան և բարեկարգութեան համար ջանք չէ խնայած Թաղ. Խորհուրդը։

—Տրապիզոնի Շանայ և Ապիոն գիւղերու եկեղեցիներուն վրայ քահանայ ձեռնադրուելու համար տեղւոյն Առաջն. Տեղապահ Տէր Խոսրով Մ. Վարդապետի կողմէ մայրաքաղաքս ղրկուած Գրիգոր Թորլաքեան և Գրիգոր Հապուլեան տիրացուներուն քննութիւնները կատարուելով և կրօնագիտութեան և եկեղեցական երաժշտութեան մէջ ունեցած հմտութիւննին անբաւական դատուեցաւ, և որոշուեցաւ իրենց ծախքով Արմաշու դպրեվանքին մէջ մէկ քանի ամիսներ կրօնական ուսմամբ հրահանգուելէ ետքը, ձեռնադրել զանոնք քահանայ։

—Ուսուցիչ Արծրունի էֆ. երէկ Ս. Պատրիարքին բողոքագիր մը տուաւ, որուն մէջ Թոփ Գաբուի Թաղ. Խորհրդին ատենապետ Տօքթ. Բարիկեան էֆէնտիի զինքը անխնայ ծեծած ըլլալը յայտնելով, պատշաճ տնօրինութիւն մը կը խնդրէր։ Մեզ տրուած տեղեկութեանց նայելով Տօքթ. Բարիկեան էֆէնտի ծեծած չէ յիշեալ ուսուցիչը, այլ Թաղ. Խորհրդին դէմ անվայել լեզու մը գործածած ըլլալուն համար, խորհրդարանէն վռնտեր է զայն, և տեսնելով որ դուրս չ'ելլեր կը շարունակէ անպատշաճ խօսքեր ընել, օձիքէն բռնելով դուրս հաներ է։

—Ս. Պատրիարք Հայրը մետաքսով բանուած պատի գորգ մը նուիրած է Եըլտըզի բարեգործական Շուկային։ Գորգը 4000 ղրշ. կ'արժէ։

—Շապին Գարահիսարի Առաջն. Տեղապահ Տ. Սմբատ Մ. վրդ. ընդարձակ տեղեկագիր մը յղած է Ս. Պատրիարքին որուն մէջ նախորդ Առաջն. Տեղապահին օրով պատահած իրողութիւնները յայտնած և հարկ եղած հրահանգները խնդրած է։

—Նախարարական խորհրդին որոշմամբ, որ Կայս. Իրատէով վաւերացուած է, Զատկի առթիւ 75000 ղրշ. յունաց, 40000 ղրշ. հայոց և 25000 ղրշ. հայ-հռովմէականաց Պատրիարքարաններուն նուիրուած է կառավարութեան կողմէ։

—Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյն Ս. քարոզիչը, երկար ատեն պաշտօնավարելով, կ'երեւայ թէ յամրացած է այդ եկեղեցին և իր սեպհական կալուածը կը նկատէ զայն։

Ծնունդը իր տրամադրութեան տակն է, պնակի շրջագայութիւնը իր հրամանին ենթակայ. եկեղեցւոյ բեմն ալ իր քմահաճոյքի ու նախատական բացագանչութիւններուն սահմանուած։

Պզտիկ օրքանեակներ, որոնցմէ մէկ է այն քահանան որ եկեղեցիին մէջ բանի ճ—ի պատցնելու յանդգնութիւնը ունեցած է, պաշտօն ունին տուն տուն, խանութ խանութ շրջագայելով մէկ մէկ մուր քսելու ամէն անոնց որոնք այս աւանդական գլուխեան չեն հաւնիր։

Թաղ. Խորհրդին ատենապետը աշխարհի ծանօթ պատուաւոր փաստաբան մը, և ամէնէն յարգուած ազնիւ անձնաւորութիւն մըն է. նոյնպէս պատուաւոր ու ազնիւ մարդիկ են իր միւս պաշտօնակիցները և իրենց անձին դէմ յերիւրուած բանսարկութիւններուն չեն կրնար ո և է կարեւորութիւն ընծայել. բայց կ'ըմբռնենք որ հրաժարին մատակարարելէ եկեղեցի մը, ուր տեղ մեր երէկուան թիւին մէջ պատմուածին պէս եղելութիւններ կրնան պատահիլ։

Եթէ վաւերական հետեւ մը առած չէ դեռ Սրբազանը այս իր սեպհական եկեղեցիին համար, որուն մէջ Թաղ. Խորհրդի մը ներկայութիւնը չ'ընդունիր, կը հրաւիրենք թաղեցին որ փութայ ծէսի գործողութիւններն ալ կատարել և խնդիրը փակել միանգամ ընդ միշտ։

Ապաքէն Զատկի օր պատահած այս տխուր դէպքերը նոր լոյս մը չեն սփռեր Սրբազանին ծանօթ արժանիքին վրայ։ Տէր Հայկակ քահանային գալով, կարծեր էինք պահ մը, որ ուսուցչութենէ եկող այս քահանան, ուսերչութենէ կամ եազմաճիութենէ դարձող քահանաներէն աւելի բան մը կ'արժէ. կը ճանչնանք որ սխալեր ենք։

—Մեր երէկուան թիւին մէջ գրած էինք թէ Ս. Պատրիարք Հայրը Գշ. օր Ցունաց Ս. Պատրիարքին Զատկական այցելութիւն տալով, Ֆէնէրի Մայր եկեղեցին առաջնորդուած և հոն խօսած է երկու եկեղեցիներուն յարաբերութեանց վրայ։ Ահաւասիկ այս քարոզը իր ամբողջութեամբ.

Քրիստոսի Տեառն մերոյ շնորհաւորական հոգեւոր ողջոյնը կը բերեմ անձամբ՝ Նորին Բարձր Սրբազնութեան յունական եկեղեցւոյ Տիեզերական Պատրիարքին եւ բովանդակ պատրիարքութեանց և համօրէն ուղղափառ քրիստոնեայ եկեղեցւոյ, սրբազան եպիսկոպոսաց, պատուական եկեղեցականաց և Աստուածասէր ժողովրդեան թէ՛ յանուն իմ և թէ յանուն Հայաստանեայց ուղղափառ Ս. Եկեղեցւոյ պաշտօնէից եւ ժողովրդոց։ Ողջոյնն առհաւատչեան է այն միութեան զոր Տէրն մեր պահանջեց իր աշակերտներէն, և որուն անեղծ պահպանութիւնն խնդրեց իր երկնաւոր Հօրէն։ Գիտեմ որ բոլոր Քրիստոնեայք կը ցանկան այդ միութեան, իրենց բերնին վրայ ունին զայն, և անոր իրականացման փոյթ ու ջանք կը յայտնեն։ Սակայն մեր միութիւնը պէտք չէ լոկ ներքին ըղձից սահմանին մէջ մնայ, այլ պէտք է որ արտաքին նշաններով ըլլայ և հոգեւորական արտայայտութիւններով հաստատուի։ Քրիստոնէական սէրն ու միութիւն պէտք է զմեզ տիրտերու համաձայնութեան տանի. Քրիստոսի Աւետարանով իրարու կապակցէ։ Քրիստոսի Ս. եկեղեցւոյն մէջ իրարու մօտ գտնէ, եւ աղօթից եւ պաշտամանց ձայնակցութեամբ միաբանէ ու միացնէ։ Այդ հոգւով է որ այս Ս. տաճարիս մէջ կու տամ Ձեզ ամենեցուն քրիստոնէական Ս. ողջոյնը. այս Ս. յարկի մէջ կ'աղօթեմ առ Բարձրեալն որպէս զի Ս. եկեղեցւոյս երկնային Հիմնադիրն պարգեւէ մեզ կատարել զայն՝ զոր ինքն բոլոր իւր հետեւողներէն պահանջեց։

Հայաստանեայց ուղղափառ եկեղեցին, իրեն սկզբունք ունի որ—անկախաբար այն զանազան խնդիրներէն որ մեր մէջ տարբեր տեսութիւններ յառաջ կը բերեն—ի Քրիստոս եղբայրներ և միմեանց ճշմարիտ եկեղեցւոյ զաւակներ ճանաչէ ամէն անոնք, որ Քրիստոսի Տեառն մերոյ աստուածութեան հաւատքով և Ամենասուրբ Երրորդութեան դաւանութեամբ իրարու հետ ի հոգեւորս հաղորդութեան մէջ կը գտնուին, և կը փափաքի որ երկրորդական խնդիրներ որբ զմեզ համամիտ չեն գտներ՝ զմեզ իրարմէ զատելու և հեռանալու բաժնելու ոյժը չունենան։

Կը մաղթեմ որ Ցարուցեալն Քրիստոս իւր առատապարգեւ շնորհքներով արժանացնէ զմեզ լրացած տեսնել իւր Ս. Աւետարանը, և յէական միութեան պայմանը արդիւնաւորէ, յական չեղող իրաց մէջ իւրաքանչիւր եկեղեցւոյ ազատութիւնը յարգելով, պայմանաւ որ յամենայնի փայլի սէր և միաբանութիւն։

Ընդունի Բարձրեալն Աստուած Հայաստանեայց եկեղեցւոյ հանապազօրեայ միաբան աղօթքը վասն ճշմարիտ և սուրբ հաւատոյս մերոյ, ընդունի և մեր ամենեցուն բարեմաղթանքը վասն սրբազնասուրբ Հայրապետիդ Ձերոյ, վասն սրբազան Եպիսկոպոսական դասուն, վասն բովանդակ եկեղեցականաց և վասն համօրէն հաւատացեալ եղբարց, և արժանացնէ զՁեզ և զմեզ յաստիս իւր սուրբ փառաց ծառայել, և յետ աստեաց երկնային փառաց արժանանալ. ամէն։

—Համակրելի Տօքթէօռ Շահպազ իր փոքրիկ աղջիկը, Երախայ մը, կորսնցնելու կսկիծը ունեցած է։

—Ծանօթ փաստաբան Շահպազեան Նազարէթ էֆէնտիի յուղարկաւորութիւնը այսօր Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին կատարուեցաւ։ Հանգուցեալը ազգային պաշտօններ ալ վարած էր։

—Պարտիզակէն կը գրեն մեզի.

Անցեալ երեքշաբթի, Մարտ 31, իր մահկանացուն կնքեց Պ. Ցարութիւն Սէֆէրեան ճարտարարուեստ երիտասարդը, որ Պարտիզակէն երեք ժամ հեռու գտնուող կերպասի որքունի գործարանին ջուլհակ արհեստաւորներուն պետն էր։ Պ. Ցարութիւն սիրելի եղած էր առ հասարակ թէ՛ գործարանին մէջ հետզհետէ գացող եկող միւտիրներուն և թէ իր բոլոր արհեստաւորներուն։ Երբ իր մահուան տխուր լուրը կ'առնէ նոյն գործարանին միւտիրը, կը զգածուի և կը հրամայէ որ բոլոր ջուլհակ արհեստաւորները երթան վերջին յարգանք մը մատուցանել իրենց սիրեցեալ վարպետին։

Ցուղարկաւորութիւնը մեծ շուքով տեղի ունեցաւ, և ներկաներու ստուար բազմութիւնը մխիթարութիւն մաղթեց հանգուցելոյն եղբօր Երեմիա էֆ. Սէֆէրեանի։

Ե.

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄ

Կայս. Իրատէի մը համաձայն ելմտական գործերուն կանոնաւորութիւն մը տալու և հաւասարակշռութիւն գոյացնելու միջոցներուն վրայ խորհրդակցելու համար յանձնաժողով մը կազմուեցաւ Վեհ. Սուլթանին բարձր նախագահութեամբ. յանձնաժողովին անդամ նշանակուեցան, առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարար Մահմուտ Ճէլալէտտին բաշա, քաղաքային պաշտօնեաններու յանձնաժողովին անդամ Մէճտէտտին էֆ., զինուորական պաշտօնատան հաշուակալութեան Ա. ճիւղին նախագահ Ֆէրիգ Սաատէտտին բաշա, ելմտական նախարարութեան խորհրդականի օգնական Եայլա պէյ, ծովային միլլիվաներէն Մէհմէտ և Թոնդամօթաբանի միլլիվաներէն Մահմուտ բաշաները։ Յանձնաժողովը պիտի գումարուի, Թոբգանէ և անոր գործերը պիտի վարէ Մահմուտ Ճէլալէտտին բաշա իբրեւ Ա. անդամ։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԸ ԵՒ ՍԱՔՍՈՆԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ.— Սաքսոնիոյ Թագաւորին տարեդարձի հանդէսներուն ներկայ պիտի ըլլայ Պերլինի օսմ. դեսպան Թէվֆիգ բաշա, և այս առթիւ Վեհ. Սուլթանին կողմէ նուիրուած մեծարժէք գորգ մը պիտի յանձնէ Ալպէր Թագաւորին։

ՍԵԼԱՆԻԿԷՆ կը հեռագրեն թէ Պուլկարիոյ կառավարութիւնը վերցուցած է այն արգելքը, որ ասկէ առաջ դրուած էր մէկ քանի գաւառակներէ Պուլկարիա ղրկուած անասուններուն դէմ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՏԱՆԸՄԱՐՔԱ.—Դարաքէօտօրի բաշա Քօբէնհակի մէջ Քրիսթիեան թագաւորին ծննդեան 80րդ տարեդարձի հանդէսներուն ներկայ ըլլալէ յետոյ Պրիւքսէլ վերադարձաւ։ Քրիսթիեան թագաւորը խնդրեց դեսպանէն որ իր շնորհակալութիւնը և գոհունակութիւնը յայտնէ Վեհ. Սուլթանին։

ՀԻՃԱԶԻ ՍՈՎԸ.—Սովեալներու նպաստամատոյց յանձնաժողովին հաշուին Պէրութի մէջ 5—600 հազար օխա ցորեն գնուած է. «Ալի-Սայիտ Բաշա» շոգենաւը Հիճազ պիտի փոխադրէ զանոնք։

ԱՆԳԼ. ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ.—Պոլսէն կը հեռագրեն Սթանտարտի թէ Սըր Ֆիլիբ Գըրրի գալ ամսու Եւրոպա պիտի երթայ, իր խանգարուած առողջութիւնը դարմանելու համար։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.—Վեհ. Սուլթանը Շիշլիի մէջ 10,000 քառակուսի կանգուն տարածութեամբ գետին մը շնորհեց ռուս բժիշկ Տօքթ. Բլէսքոֆի, որ առողջապահական հաստատութիւն մը պիտի շինէ հոն։

Պ. ՔԱՄԲՈՆ.—Պ. Քամպօն երէկ Պոլիս դարձաւ Արեւելեան ճեպընթացով։ Սիրքէճիի կայարանը, դեսպանին դիմաւորութեան գացած էին դեսպանատունէն Պ. Պ. Պուլինիէռ, Ռուէ, Փոր, Ֆիչօռիալին, հիւպատոսարանէն Պ. Պ. Կուպինէ, Ֆրանս. գաղթականութեան կողմէ երեսփոխան Պ. Պ. տը Բալիեռ և Նօյլէ, Լիւնիոն Ֆռանսէզի կողմէ Պ. Է. Ժիռօ, գօմանտան Պէռժէ, Պ. Օպլանօ, Բամպեռ, Սէրժա, Պ. Սթէֆանովիչ, կոմս Վիթալի, Պառօն տը Վանտէօվռ. ՊՊ. Դաբռառլ, գնդապետ Տէֆառժ և Տ. Պոնէթթիի կողմէ քահանայ մը։

ՏՈՄՈՐՈՍԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ.—Վեհ. Սուլթանը յանձնարարած է գերմանացի նկարիչ Ռոխոլի, Տոմորոսի պատերազմը նկարել մեծ կտաւի մը վրայ։ Այս պատկերը Վիլհէլմ կայսեր պիտի նուիրուի։ Պ. Ռոխոլ կայս. Թիկնապահի մը ընկերակցութեամբ Թեսալիա մեկնեցաւ Տոմորոսի դաշտը անձամբ տեսնելու համար։ (Մոնիթէօռ)

ՋԱՄՊԱԶՕ ԲԱՇԱ.—Տօքթէօր Զամպաքօ հիւանդ ըլլալով իր բոլոր կարասիները Լիւնիոն Ֆռանսէզի նուիրած է, որոնց մէջ կը գտնուին գեղարուեստի վերաբերեալ կարգ մը առարկաներ։ Այս նուէրը 50—60 հազար ֆրանք կ'արժէ։

ԿՐԵՏԷ.—Հանեայի միջազգային զինուորական շղթան ընդարձակելու խնդիրը ծովակալները գնդապետ Զերմայտի յանձնեցին։ Սթանտարտի թղթակիցը կը գրէ թէ Չըրչիլ հազարապետին պաշտօն մը պիտի տրուի Գանտիոյ օսմ. ոստիկանզինուորներուն մէջ։

ԳԻՏՆԱԿԱՆ ԶԲՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐ.—Երեսունի չափ անձերէ բաղկացեալ խումբ մը, որոնք բուսաբաններ ու երկրաբաններ են, իրենց գլուխը ունենալով Տօքթ. Էյկէրը, Ցունաստան պիտի երթան Մայիսի սկիզբները և ուսումնասիրութիւններ պիտի ընեն արեւելեան բուսաբերութեան և երկրաբանական երեւոյթներու վրայ։ 25 օր յետոյ պիտի անցնին Արշիպեղագոսի կղզիները և ապա Անատոլու։

ԱՅԳԻՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ.— Այգիներու միլտիւ հիւանդութիւնը դարմանելու համար Եւրոպայէն բերուելիք 250 հազար օխա պղինձի արջասպը մաքսատուրքէ ազատ պիտի ըլլայ։

—Ուրլայի այգիները այս տարի դարձեալ վնասուած են, հունձքը, անցած տարուան հետ բաղդատելով 100էն 75 պիտի ըլլայ։

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ.— Աֆիոն Գարահիսարի Կազըլ Կէօլ կոչուող բաղնիքներուն մօտ բղխող հանքային ջուրերուն շահագործումը Անատոլուի երկաթուղիներուն Ա. գամիսէր Խայրէտտին և Երկրագործական Պանքային հաշուակալութեան բրնիչ Րէճաէ պէյերը խնդրած են կայս. կառավարութենէն։

ԵԿԵՂԵՑԻԻ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ԱՐՏՕՆՈՒԹԻՒՆ.—Կայս. Իրատէ մը կ'արտօնէ յունական երկու եկեղեցիներու շինութիւնը. մէկը Զէյմէք մէջ և միւսը Գատըքէօյ, Ուզուն Զայիրի Ցունաց գերեզմանոցին մէջ։

ԶԱՏԿԻ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ.—Ցունաց Պատրիարքը երէկ Լոզոթէթ պէյի ընկերակցութեամբ Ռուսիոյ, Սերպիոյ և Ցունաստանի դեսպանատուները գնաց Զատկի առթիւ փոխադարձ այցելութեան։

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ՏՐԻՊՈԼԻՍՈՅ պարանին համար Եւրոպայէն տարուելիք վիմագրութեան մեքենան մաքսատուրքէ ազատ պիտի ըլլայ։

ԶԲՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐ.—Այսօր Մէսամէրուի Օրէնօք շոգենաւով Ֆրանսայի զբօսաշրջիկներու ուրիշ խումբ մըն ալ եկաւ։

ՀԱԼՔԱԼԸՒ երկրագործական վարժարանին Դ. և Գ. կարգերու ուսանողները իրենց ուսուցիչներուն առաջնորդութեամբ Ապրիլի վերջերը Պէյկոզ քէօյի և Պէյքոզի անտառներուն մէջ փորձեր պիտի կատարեն։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ ագարակները իրենց ձիերուն ցեղը ազնուացնելու համար Գարապողէն մատակ ձիեր բերել կու տան։

ՁԷՆՔԻ ԳՐԱՒՈՒՄ.—Իզմիրի ոստիկանութիւնը Դարըլ Նաքա բնակող հելլենահպատակ Ախիլէֆի տունը խուզարկելով 165 հատ մեծ ու պզտիկ ատրճանակներ գտաւ և գրաւեց։

ՊԱՂՏԱՏԻ Տիճլէ գետին վրայ պիտի բանին երեք շոգենաւեր, որ գնուած են կայս. Անձն. Գանձին կողմէ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ նախարարութեան էվրագի տեսուչ Հասան Թահսին էֆ. 1800 ղրշ. ամսաթոշակով հանգստեան կոչուեցաւ։

ՊԷՆԿԱԶԻԻ ոստիկան զինուորներու հազարապետ Սիւլէյման էֆ. պաշտօնի գեղծումն գործած ըլլալուն համար դատի պիտի կանչուի։

ՁԷՆՔԻ ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ.—Երէկ գրած էինք եւրոպական կառախումբէն փախցուած զէնքերուն խնդիրը և փախցնողին ձերբակալումը։ Մաքսային վերատեսչութիւնը երէկ առտու հասնող եւրոպական կառախումբը խուզարկելու համար պաշտօնեաններ ղրկեց, որ բան մը չգտան։ Զէնք փախցնող պաշտօնեան յայտնած է թէ ծովու ճամբով բերել կու տար զէնքերը։ Մաքսային վերատեսչութեան պահանջումին վրայ, երկաթուղիին տնօրէնութիւնը թոյլատրեց որ մաքսային պաշտօնեանները ուզածնուն պէս խուզարկեն ճեպընթաց կառախումբը։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Կառավարութիւնը մեծ խնամով կը քննէ Թուրքիոյ մէջ երկաթուղիներ շինելու և ուրիշ հանրօգուտ ձեռնարկներու համար իրեն եղած առաջարկները։

ՆԷՄԷՆԻ ԽԱԶՎԷՆ Պէնկազիի մէջ մըշակելու համար Եէմէնէն ուսուցիչներ պիտի ղրկուին. Կայս. Իրատէ մը կը հրամայէ որ այդ ուսուցիչներուն ամսաթոշակները Երկրագործական Պանքան վճարէ։

ՇԱՔԱՐԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ.—Ատանայի պահեստի զօրքերուն հրամանատար Շաքիր բաշա և Պաղտատցի Ապտուլլատէֆ էֆ. Ատանայի մէջ շաքարի գործարան մը հաստատելու արտօնութիւն խնդրած էին։ Պետական Խորհուրդը որոշեց տալ այդ արտօնութիւնը մէկ քանի պայմաններով։ Խնդրարկուները իրենց 10,000 արտավար գետնի վրայ մշակած շաքարի եղէգներուն և ճակնդեղներուն համար տասը տարի տասանորդ չպիտի տան։

ՆԱՒԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ.— «Թէճարէթ Ռ—Բոռբէ» երկկայմ առագաստանաւը, որ հանքածուխ բեռցած Էրէյլիէն Պոլիս կու գար, Ապրիլ 5 կիրակի օրը Շիլէի բացերը փոթորկի բռնուելով ջուր առաւ և ընկղմեցաւ. նաւապետը և 5 նաւաստիները խեղդուեցան. միայն 3 նաւաստի կրցան ազատիլ։

—Կէլիպոլուցի Րիւսթէմ նաւապետին ածուխ բեռցած առագաստանաւը, Ապրիլ 3ի գիշերը Մարմարայի Էրէյլիին մօտ խութերու զարնուելով ընկղմեցաւ։ Նաւաստիները ազատեցան։

ԱՐԿԱԾՆԵՐ.— Երէկ, ժամը 8½ին աւենները Մաքրիքէօյ գացող կառախումբը Բիւյիւք Այասոֆիայի մօտ վեց տարեկան Խուրբ աղջկան մը զարնուելով և աղջկան մազերը վայրաշարժին երկաթներուն պըլլուելով, աղջիկը մինչեւ հարիւր քայլ քաշքշուեցաւ և առած վէրքին չդիմանալով մեռաւ։

—Երէկ, Գումգաբու Ծինճի մէյտանի Թուրք տղեկ մը հօրը ինկաւ. բայց անմիջապէս ազատեցին զայն։

—Սկիւտար, Չիլիֆտար պաղչէսի, խանվէճի Գրիգորի 8 տարեկան տղան, Լեւոն, խոհանոցին հօրը ինկաւ. երբ դուրս հանուեցաւ, խեղճ տղան խեղդուած էր արդէն։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ԱՐԿԱԾ.—Նախընթաց իրիկուն Պոլսէնկէն եկող կառախումբը Կէյվէէ և Տիլ իսկէլէսի մէջտեղ, երկաթուղին զանիւյետրէն մէկը խախտած ըլլալով, կառքերէն մէկը գիծերուն մէջտեղ ինկաւ։ Բարեբաղդաբար կառքը պարապ ըլլալով անձի վնաս տեղի չունեցաւ։

ԱԶԴ

Քննեցէք Հ. Ա. Պալասանի «Նոր Մանկական Պարտէզ» դասագիրքը և եթէ արդիւնքը՝ վկայեալ մանագէտ վարժուհիներու ձեռքով գոհացուցիչ չըլլայ, մէկ կողմ նետեցէք զայն։—Գին 2 ղրուշ։

Մանկապարտէզներու համար մասնաւոր զեղչ։—«Մանկապարտէզի նիւթերու» ճոխ հաւաքածոյ մը գրատան մէջ միշտ պատրաստ կը գտնուի։

Բացուած է «Հանդէս Ամսօրեայ»ի տարեկան բաժանորդագրութիւնը. գին 10 Ֆր. գաւառներու համար, փօստի ծախք առանձին։ Ցունուար, Փետրուար և Մարտ ամիսուան թիւերը արդէն հասած են։ Նոր հրատարակուեցաւ Հ. Գ. Մէնէվիշեան—Դիրք գրելու արուեստ։ Գին 6 ղրուշ։ 38

Դիմել «ԲԻՒԶԱՆԴԻԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ» ՂԱԼԱԹԻԱ ՍԵՂԲՈՍ ԽԱՆ ԹԻՒ 5։ 7—30

ԱԶԳ. ԹՐԱՄՎԷՅՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Պոլսոյ Թրամվէյներու ընկերութեան բաժնետէրներուն ընդհ. սովորական ժողովը, որ գումարուեցաւ 19/31 Մարտ 1314/1898 ին, օրակարգին վրայ գտնուած խնդիրները չկրնալով կարգադրել, և դարձեալ նոյն օրը կարելի չըլլալով ընդհ. արտասովոր նիստը գումարել, Թրամվէյներու ընկերութեան բաժնետէրներու ներքին կանոնագրին 33րդ և 36րդ յօդուածներուն համաձայն, յառաջիկայ Ապրիլ 27/9 Մայիսին Բշ. կէս օրէ յետոյ ժամը 1ին (Ռ. Ե.) բաժնետէրները կը հրաւիրուին նիստ գումարել հետեւեալ նիւթերու մասին վճռաքանելու համար, ընկերութեան Ղալաթիոյ գրասենեակը, Վոյվոտա փողոց։

Օրակարգ

1. Վարչական ժողովին պայմանաժամին չլրացած չորս անդամներուն հրաժարականը ընդունելով անոնց յաջորդները ընտրել և պայմանաժամին լրացած երկու անդամներուն տեղ նմանապէս յաջորդներ ընտրել։
2. 1898ի հաշիւներուն համար երեք քննիչ ընտրել։
3. Ամսոյս 19ին նիստի հրաւիրուած ընդհ. արտասովոր ժողովին համար վարչական խորհրդին կողմէ պատրաստուած տեղեկագրին ընթերցումը և ունկնդրութիւնը։
4. Այդ տեղեկագրին պարունակութեան մասին որոշում մը տալ։

Առնուազն 10 բաժին ունեցող բաժնետէրները, որ կը փափաքին ներկայ գտնուիլ ժողովին, նիստը գումարուելիք օրէն 10 օր առաջ այսինքն 17/29 Ապրիլին ուրբաթ, կէս օրէ յետոյ մինչեւ ժամը 5 (Ռ. Ե.) իրենց բաժնեթուղթերը ընկերութեան Պոլսոյ սնտուկին կամ Բարիզ և Լոնտոն օսմ. Պանքայի ճիւղերուն և և Գռէտի Լիոնէին պէտք է յանձնեն։

Կ. Պոլիս 26/7 Մարտ 1314/1898

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

Հետեւեալ տեղեկութիւնները մեզ հաղորդուած են այս առաւօտ 7 Ապրիլ։

Կ. ՊՈԼԻՍ.— Ծանրաչափ 760.— Ջերմաչափ 17 աստիճան. — Օդը ամպամած։

— Կէս օր, ժամը 5,10։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ.—Ջերմաչափը ցոյց կու տայ։ Մոսկուա 1 աստ. զրոյէն վար։— Արխանկել, Բեդրսպուրկ 0 աստ։— Օտեսա 6 Բարիզ 8, Վիեննա, 11. Իզմիր 13, Աթէնք, Սելանիկ 16, Վալօնա 17, Ֆաս 19, Պէյրութ 20 աստ. զրոյէն վեր։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	22	24
Ամէնէն բարձր գին	»	22	30
Ամէնէն վար գին	»	22	18
Ռումէլիի Երկթ. զոզ.	Ֆր.	104	—
Ամէնէն բարձր գին	»	103	—
Ամէնէն վար գին	»	103	—

ԲԱՑՈՒՄ 9 Ապրիլ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	22	19
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	100	25
Օսմանիյէ		385	—
Ռէժի		270	—
Օսմ. Պանքա		12	—
Քրէտի Ժէնէրալ ՕԹՕմ.		8	18
Երկրագործական Պանքա		7	30
Սօս. ՕԹ. Շանժ է Վալէօռ	Ա. Ո.	3	25
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	25
Թրամուէյ բաժնեթ.		900	—
» ժուիսանս		265	—
» պարտաթ.	Ֆր.	512	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	315	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	480	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ ութ օրուան	Օ. Ո.	3	35
» մէկ ամսուան	»	—	—
Ռում. Երկթ. ութ օրուան	»	—	—
» » մէկ ամսուան	»	—	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	07
Անգլիական ոսկի	»	109	28
Բոլ էմբէրիալ	»	89	35
Քրիմիչ	»	51	02
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108	02
Մէթալիք	»	95	—
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	20
» » » չէք	»	110	—
Բարիզ » »	Ֆր.	23	02
» » » չէք	»	23	90
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	48 3/4
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	10	87 1/2

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 20 Ապրիլ

Օսմ. Քոնս. Սեռի Ա.	Ա. Ո.	65	—
» » » Բ.	»	40	25
» » » Գ.	»	23	—
» » Դ.) բաց.	»	20	37
» » Դ.) զոց.	»	20	25
Փոխառութիւն Դաշնագրի	»	19	—
Օսմ. 3½ %	»	79	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	10	78
Այտընի երկաթուղի	»	13	75
Եգիպտական Միացեալ	»	104	50
Արզլ. Քոնսոլիտէ		110	06
Հելլենական 5 %	»	39	—
Մոնոբոլ հելլենական 4 %	»	39	—
Ռանթ » 4 %	»	32	—
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	92	75
» Նոր » 6 % 1892	»	93	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	450
Դրամազեղչ	»	3	—

ՎԻԷՆՆԱ, 20 Ապրիլ

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	47	65
» Լոնտոնի վրայ	»	120	95
Ռումէլիի երկաթուղի	»	56	30
Օսմ. Ռէժի	»	139	—

ԲԱՐԻԶ, 20 Ապրիլ

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ.) բաց.	Ղրշ.	20	57
Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ.) զոց.	»	20	50
» » » Բ.	»	41	10
» » » Գ.	»	23	30
Օսմանիէ	»	385	—
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	100	—
Օսմ Ռէժի	»	270	—
Օսմ Կայս Պանքա	»	519	—
Ֆրանս Ռանթ 3 %	»	101	30
Քրէտի Լիոնէ	»	797	—
Պանք տը Բարի	»	868	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3370	—
Իտալական Ռանթ	»	91	—
Սպանիական արտաքին	»	34	87
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	350
Դրամազեղչ	»	02	—

ՊԵՐԼԻՆ, 20 Ապրիլ

Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	96	00
Ռումէլիի երկաթուղի	»	110	—
Անատ երկթ. պարտաթուղթ	»	98	75
Փոխ Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	300

ՏՔԹ. Ե. ՄԱՍԻՍ

ԲԵՐԱ, ԹԱԳՍԻՄ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 10

Ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի կէս օրէն սկսեալ իր տան մէջ, և կը դարմանէ մասնաւոր խնամովներքին հիւանդութիւնները տղայոց տկարութիւնները, մորթի, միզային ճանապարհաց և ծննդային գործարանաց ախտերը։

Չորեքշաբթի օրերը աղքատ հիւանդներ կ'ընդունի ձրիաբար։

Բշ. Եշ. Շբ. օրերը ժամ 9ին կ'այցելէ նաեւ Սուլթան Մահմուտի դամբարանին դէմ Հ. Եմիրզեան էֆ.ի դեղարանը։

Վիշին ամբողջ աշխարհի ծանօթ է, մանաւանդ Վիշի Սելէսթէնի, Վիշի Կռանտ Կռիլի և Վիշի Օթբիռալի հաշակաւոր աղբիւրներուն համար, որոնք ֆրանս. կառավարութեան կալուածներն են. բայց ինչ որ ամէնէն նուազ ծանօթն է մեզի—վասն զի Ֆրանսայի մէջ ահագին բանակութեամբ կը սպառի անկէ—Վիշի Էդօֆ Գոմբռիմէնէն են որով փարկենապէս կալիքարային և կազային շատ ախորժելի և խնայողական ջուր մը կարելի է պատրաստել, քանի որ 100 գօմբռիմէ սպառնակոզ շիշը 2 Ֆր. է, և անոնցմէ երկու երեք հատը բաւական է գաւաթ մը ջուրի, կաթի կամ գարեջուրի համար։

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՕԳՈՒՏ

Եթէ դուք թարմ դեղեր և դեղագործական պիտոյքներ դիւրամատչելի գներով ամենայն ուշադրութեամբ և արագութեամբ դեղագիր չինել տալու պէտք ունենաք, քսան տարիէ ի վեր փորձառութեամբ յաջողութիւն ստացող դեղագործ Պ. Գօլեանի դեղարանը դիմեցէք. Ղալաթիա կամուրջին գլուխը մանաւին քովի փողոցը Խալիլ Բաշա փողոց թիւ 11։

47 19—30

ԿԱՐԴԱՆ

Անոնց է կը պատրաստէն ցնցղատապէ (դամնշէի) և հեղուկ ու ճնշուած հագեստնեղէ

Ձնայուած կամ դէշ դարմանուած հարբուխ մը շատ անգամ ցնցղատապի կը փոխուի, եթէ թոքախտի չդառնայ. երբեմն նոպաները այնքան ուժգին և յաճախակի կըլլան որ ամբողջ կազմուածքը կը խանգարի. քունը գրեթէ անկարելի կըլլայ. զարկը անկանոն. ամենայնեթեւ պազը կը կրկնապատկէ ցաւերը: Ցաճախ գնտակներ կը կազմուին որ չատնալով կը գոցեն թոքերը. երբ խուխ գոյանայ օթքերուն բլիշները կը քայքայուին և մեծաքանակ նիւթ կը կորսուի, խռռոցներ յառաջ գալով: Հիւանդը կը հիւծի առանց ցաւ զգալու, յարատեւ մելամաղձոտութեան մը մէջ կիյնայ. իր թուքը, սկզբան ճերմակ, փրփրոտ և սոտափի գոյն, տակաւ առ տակաւ գորշ կանաչկեկ գոյն մը կառնէ. իր կեանքը ուրիշ բան չէ բայց եթէ յամր հոգեվարք մը և կը մարի կատարեալ գիտակցութեամբ: Պէտք է զգուշանալ ուրեմն այն հարբուխէն որ կերկարի և որ մանաւանդ ցնցղատապի մը ծնունդ կուտայ: Պէտք է արգիլել չարիքը երբ տակաւին չէ ծանրացած և ամենէն լաւը սկիզբէն իսկ ջնջելն է զայն:

Խաշուէի դգալ մը «Կուտռօն տը Կիւյօ» գաւաթ մը ջուրի կամ գործածուած ըմպելիին խառնուած, բաւական է շատ անգամ բժշկելու համար բիչ ատենուան մէջ ամենէն յամառ հարբուխը և ամենէն հինցած փողատապը: Այսպէս կարելի է նոյն իսկ կասեցնել թոքախտը, որ արդէն բաւական յառաջացած ըլլայ: Այս պարագային մէջ, կուտռօնը կը կեցնէ գնտակներուն քայքայումը, ու երբ բնութիւնը օգնէ, բուժումը շատ անգամ յուսացուածէն աւելի արագ կըլլայ: Պարզ է ասոր և ճըշմարիտ:

«Կիւյօի Կուտռօնով 30 տարիէ ի վեր, բազմաթիւ անյուսալի բուժումներ ստացուած ըլլալով, մէկ քանի մրցակիցներ, օգուտ քաղելով երբեմն անունի նմանութենէ, կուզեն իրենց արտադրութիւնը ծախել բուն արտադրութեան տեղ, խաբելով հիւանդը ի վնաս անոր:

Արդարեւ զանազան տեսակ կուտռօններ կան:

Ամենէն լաւ կուտռօն տուող եղեւնիները Նորվէկիոյ մէջ կը գտնուին և Մ. Կիւյօ իր արտադրութիւններուն համար կը գործածէ Նորվէկիոյ ամենէն մաքուր կուտռօնը, հակառակ իր բարձր գինին. մինչդեռ յաճախ, ուրիշներ, խնայողութիւն ընելու համար վարնոց կուտռօններ կը գործածեն, որ շատ աւելի աժան են բայց չեն բուժեր:

Ուրեմն պէտք է, ցնցղատապը, հարբուխը և մանաւանդ թոքախտը և դըժուարաշնչութիւնը բուժելու համար, միմիայն և բացարձակապէս Կիւյօի կուտրօնը հարցնել դեղարանները և աչէկ մը ապահովուիլ թէ դեղագործը Կիւյօի ճշմարիտ կուտրօնը կուտայ ձեզի: Արդ, դիւրին է գիտնալ այդ բանը, նայելով թէ պիտակը կը կրէ՞ սա հասցէն Maison frère, 19 rue Jacob, Paris, ուր փոխադրուած է Մ. Կիւյօ 1869էն ի վեր. իւրաքանչիւր շիշ իր պիտակին վրայ կը կրէ հնարիչին ստորագրութիւնը E. Guyot, երեք գոյնով, մանիշակագոյն, կանաչ և կարմիր, շեղակի գրուած:

Սոյն դեղը կը գտնուի Պոլսոյ և գաւառներու բոլոր դեղարաններուն մէջ:

Այս դեղին ուրիշ մէկ առաւելութիւնը, իր գինին չափաւորութիւնն է. եթէ նկատի առնուի թէ մէկ շիշ Կիւյօի կուտռօնով 12էն 15 լիտր ջուր կամ ըմպելի կը գործածուի, կը հետեւի թէ, ենթադրելով որ օրը մէկ լիտր ջուր կը խմուի, օրը հազիւ մէկ զրշ. ի դեղ պէտք է գործածել: Ցայտնի՛ է թէ դիւրաբուժութեան հետ գինն ալ ծառայած է ժողովրդականացնելու այս դեղին գործածութիւնը:

16—26

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ[րք] Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Նոյն փողոցի վրայ յուրէ, Ֆէլը Զըղաւանեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաապահով ցաւած ակռաներն մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւը դեղերու և բուժուած վերադառնալու պայմանաւ:

Նորահնար եղանակաւ, Նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, դէմքի յեղաշրջութիւն, բնաւ զոլելով, ծամելու, և ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ:

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թըմբեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամհանութիւն.

Ց. Գ. Ամերկ. սով. համաձայն ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչև կէս օր) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (մինչև կէս գիշեր) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին:

Փափաքողները կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, Բէյ 1 Խրէսօվէկէ փողոց:

ՇԱԲՕԹՕԻ ՖՕՍՖՕԿԼԻՍԷՐԱԹ ՏԸ ՇՕԻ ԳԻՆԻՆ

VIN DE PHOSPHOGLYCÉRATE DE CHAUX DE CHAPOTEAUT

Կը ներկայացնէ այն ձեւը որուն տակ Ֆոսֆաթ տը Շօն կը գտնուի մարմնին մէջ: Առաջին կարգի կազդուրիչ մըն է, որ կը գործածուի Ֆոսֆատուրիի. Գլորոզի, դանդաղանութեան, տղայոչութեան, և ընդհանրապէս բոլոր մարսողական հիւանդութեանց մէջ: Կը պատրաստուի նաեւ օշարակի, դեղահատի և հատիկներու ձեւին տակ:

Կեդրոնատեղի Բարիզ, 8, Վիվէն փողոց և գլխաւոր դեղարանները:

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլէ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	1862
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտօնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաբֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիբրիօ	1735
Արիօսդօ	2377	Տիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Գասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1037	Սբէրօ	1200
Գորոտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրազիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Գրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Գըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտաճօ	5540	Օձիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Դէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրբիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրադօ	1481	Քլէօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասրօ	1914
Գադօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Զիբրակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանդօ	2272	Րինալտօ	1663	Նէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	[illegible]	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Վասօ շոգենաւը, նաւապետ Նիլ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 7ին և 21ին հոս կը հասնի:

Լօրէնցօ շոգենաւը, նաւապետ Ուինկ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն պիտի մեկնի ամսոյս 22ին ուղղակի Պոլիս գալու համար:

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ

Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլէթ խան, Ղալաթիա

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 7/19 Միտիլլի, Իզմիր, Պիրէոն, Աղեքսանդրիա, ժամը 3ին յետ միջօրէի:

Գշ. 8 20 Սեվաստաբոլին ուղղակի, առաւօտեան ժամը 10ին:

Եշ. 9/21 Տարտանէլ, Այնօրօզ, Սէլանիկ, Իզմիր ժամը 4ին յետ միջօրէի:

Շբ. 11/23 Ինէպօլու, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն եւ Պաթում առաւօտեան ժամը 11ին:

562

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ և ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէյլ-այի և Պոլսոյ մէջեւ շաբաթական երթեւեկ

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք

Բ. » 175 »

Ուղեւորի և ապրանքի փոխադրութեան

Նաւուղեգի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար ԹԻՈԴԵՄ ՐԸՊՈՒԼ

575 Թօփհանէ, քարափին վրայ

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ:

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՐՄԻՒԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ (Յէնի Մահալլէ տեղը)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՈՏՈՐ ՐԷԲԲԷՆ

ԲԱՄՊՈԹԱՆՈ ՄԻՏԻ ԿԸ ԲՈՒԺԷ

LE PAMBOTANO MIDY

Տոքթ. Վալիտի աշխատութեանց և Տոքթ. Տիւժառտէն-Պօմէձի բըժշկական ակադեմիային տուած տեղեկագրին համաձայն Բամպօթանօն անվնաս դեղ մըն է որ կը բուժէ վերջնապէս, սոլֆաթոյին և արսենիքին ընդդիմացող պարբերական և ճահճային տենդերը: Կատարուած փորձերը հաստատած են թէ ընդհանրապէս միայն մէկ շիշ Բամպօթանօ բաւական է հինցած տենդերը անհետացնելու: Բարիզ, 8 Վիվիէն փողոց և գլխաւոր դեղարանները:

ՃԱՀՃԱՅԻՆ ՏԵՆԴԸ

Պէտք պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափ ի

La VELOUTINE

պատրաստուած Պիւյ Ուիլ ձեռամբ

CH[les] FAY,

PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

ՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իսքէլէտէն	Կատըգիւղ	Կատըգիւղէն	Իսքէլէտ
—	6 15	— —	7 — Գզկ.
11 30 Պէշիք	6 50 Պէշիկ.	12 —	7 40 Պշկ.
12 15	7 55 Պէշիկ.	12 50	8 20
1 —	8 50 Ենգ. Պշ.	1 20	9 —
1 30	9 35	1 50	9 40
2 —	9 45 Ֆէրպ.	2 15	10 15 Գզկ.
2 30	10 10 Պէշիկ.	3 — Վոսփոր	10 30 Ֆէրպ
3 —	10 35 Գզկ.	3 5	10 40 Գզկ.
3 30	11 — Գզկ.	3 30	11
3 15 Ֆէրպ.	11 — Ֆէրպ.		11 25 Գզկ.
4 —	11 20	4 — Ֆէրպօթ	11 30 Ֆէրպ
4 30	12 —	4 35	11 50
4 15 Ֆէրպ.		5 —	12 15
5 —		5 40 Պէշիկ.	
5 35		5 30 Ֆէրպօթ	
5 50 Պէշիկ.		6 15 Պշկ.	

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսքէլէտէն	Կատըգիւղ	Կատըգիւղէն	Իսքէլէտ
12 —	6 50 Պշրթ.	12 20	7 40 Պշր.
12 45	8 Պշրթ.	1 —	8 20
1 20	8 45	1 35	9 —
2 —	9 30	2 20	9 40
2 45	9 45 Ֆէրպ.	3 5	10 15
3 25	10 15	3 — Վոսփ	10 30 Ֆէրպ.
3 15 Ֆէրպօթ	10 35	3 30	10 40
4 5	11 — Ֆէրպ.	4 — Ֆէրպօթ	11 20
4 40	11 10	4 45 Պշկ.	11 30 Ֆէրպ.
5 25	11 45	5 30 »	11 45
5 50 Պշկ.	12 —	5 30 Ֆէրպօթ	12 15
5 45 Ֆէրպօթ		6 15 Պշկ.	
6 15 Պշկ.		7 5 Պշկ. Գզ.	

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

2 — Հարէմէն Սալաճագ բացի Կիր. է)
4 — » » բացի Ուր. է
10 40 » » բացի Ուր. Կիր. օրերէ)
11 25 » » Ուր. Կիր. ժ. 10.45ին
1 30 Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ բացի Կիր. է
3 30 » » » բացի Ուր. է
10 10 » » անտի Սալաճագ բացի Ուր. Կիր. օրերէ
11 10 » » » Սալաճագ [կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին:

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
4 45 Իսկիւտարէն Սիրքէճի
9 45 Իսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իսկիւտարէն Սիրքէճի
4 — Սիրքէճիէն Իսկիւտար
5 30 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
11 30 Սիրքէճիէն Գպթ. Իսկիւտար

Ծան.— Օրը միջապատ եղած ատեն շոգենաւք իրենց գտնուած տեղերը պիտի մնան:

ԹՐԻԱՆՏԱՖԻԼՕՊՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՑ

ԸՄՊԵԼԵԱՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Մասնէտա-պէյ

Ղալաթիա, ՄՈՄՀԱՆԷ ճամբայէն, թիւ 69

Սոյն գործարանը, բացուած 1878ին, կը ծախէ ամեն տեսակ մասթիքա և ռաքը, զուտ խաղողէ շինուած:

Թրիանտաֆիլօպուլօ եղբարց օղին, օժտուած հազուագիւտ յատկութեամբ ու ճաշակով, ախորժակը կը բանայ, ջիղերուն ուժ. և մարին կորով կուտայ. Նրբաճաշակ խմողներուն կը յանձնարարուի Թրիանտաֆիլօպուլօ եղբարց օղին, որ կը ծախուի գոցուած և կնքուած շիշերով:

Դիմել. Բերա Եանի, Հէյվէցիա, Պիզանօ, Կամպրինօս գարեջրատուները, Բարատօբուլօ, Բաքաեանօբուլօ, Պիրցալի, Գրինիզօս, Մարսիլիա և Տիմիթրաքօբուլօս Նպարեղէնի վաճառատուները, Թարլապաշի 65 և 170 թիւ ըմպելեաց մթերանոցները, Սիրքէճի Վասիլիատի և Զօգօ գարեջրատուները, Պալըք բազար Փիլօքօս և Լէթասի խանութները, Լիմօն իսկէլէսի Պէլիրինի մթերանոցը, Պէշիքթաշ Անէսթի, Գապարի և Բանճօբուլօսի խանութները:

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ուղղակի երթեւեկ ընդ մէջ Լիվերպուլի և Ալեքսանդրիոյ

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Գոթնիա	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Ուրանիա	7268	Աղյաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէբբօ	2143	Մորոքքօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Գազալոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ գործակատար

Thomas C. Joly

Ալիքսիատիս խան, Թիւ 401

Ղալաթիա 571

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՓՈԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՒՄԱՐ

906,000,000 ՖՐԱՆՔ

Տնօրէնութիւն յԵւրոպա

Փարիզ, 16, Պուլվառ տէ Իթալիէն. 1, 3, բը Լը Բէլթիէ փողոցի սեփական շէնքին մէջ 1845էն հիմնուած է ի վեր

Ապահովագրեալներու վճ. 1 Միլիոն	123,000000
1895ի տարեշրջան	
Ապահովագրեալներու վճարուած	87,000000
Հասոյթ	196,000000
Նոր ապահովագրութիւնք	661,000000
1896 յունուար 1	
Աւանդք եւ անշարժ կալ. յԵւրոպա	40,00000
Ցաւելեալ դրամագլուխ »	124,00000
Գրգի ապահովագրութիւնք 4 Միլիոն	141,00000

Տեղեկագրական առաւելութիւն

Եահաքաժիններու բարդմամբ և ապահովագրներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու

Պայմանագրութեան նոր եղանակ

Սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս: ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան.

Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ. աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ Տնօրէնութիւն ՚ի Թուրքիա

180 Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Նէյվօրանդի. [illegible] ... խան, Ղալաթիա

ԲԱԶԷ

ՄԵԾ ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՉԱՓՈՒ ՎՐԱՅ ՀԱՆԴԵՐՁԻՑ

Կ. Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, Ապուտ Էֆէնտի Նէնի Չարշը, Թիւ 5, 6

Վաճառատունս պատիւ ունի ծանուցանել ազնիւ Հասարակութեան թէ՝ ի վիճակի է հայթայթել անմրցելի գներով թէ պատրաստ և թէ չափու վրայ հանդերձեղէնք: Տնօրէնութիւնն՝ սերտ յարաբերութեան մէջ լինելով Ֆրանսայի ամենէն լաւ գործարանաց հետ, կարողացած է ի ձեռին ունենալ ազնիւ չուխաներու ստուար քանակութիւն մը որ հրապարակի վրայ ծախուած պատրաստ հանդերձեղէններու ցաւալի վիճակն և սղութիւնն իսկոյն կը պարզէ լաւ դիտողին: Գերման-Աւստրիական կեղծ պատրաստութիւններէ խորշած, միայն զուտ բուրդ Ֆրանսական, Անգլիական և Պելճիական լաւ ապրանքներ տեղական ընտիր գործաւորութեամբ պատրաստել և անկրուք գներով ծախել, այս եղած է վաճառատանս նշանաբանն: Հրապարակէն չուխայ գնելով, պատրաստ զգեստ ծախելու ճգնող վաճառատուններն այցելելէ առաջ, կը խնդրուի անգամ մը դիմել մեր վաճառատունններն ալ:

Վերջին գին. Թիւը 2 զրշ.

20 88—100

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերպուլի և Պոլսոյ մէջեւ բեռնող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքդօրիան	10500	Ֆլավիան	3500
Առմէնիան	10500	Էճիբշիըն	3500
Քէսդրիան	10500	Աբըժ.ըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլօմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պոսդոնիան	8000	Ալզաշիըն	2500
Ֆլօրինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինճօ	900
Վալօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ:

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ

Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1

Ղալաթիա

Արտօնատէր Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

«ՄԱՍԻՍ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (52)

ԷՄԻԼ ԿԱՊՈՐԻՕ

ԴԺՈԽԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔ

ԲԱՍՔԱԼ ԵՒ ՄԱՐԳԸՐԻՏ

Կը խաբուէր: Ընդհակառակն Օր. Մարգըրիտի ձայնն աւելի ցածքցաւ, և աչերուն մէջ ալ բարկութեան փայլակ մը վառեցաւ:

—Զարաչար տառապեցայ այդ հիւանդանոցին մէջ, ըսաւ:

Բոլոր Քալիսթ մեկնեցաւ հոնկէ, և շուրջս մնացողները զիս կը սառեցունէին կամ կը նեղացունէին...:

Միայն կիրակի օրերը քանի մը լաւ ժամեր ունէի, երբ թաղին եկեղեցին կը տանէին զմեզ ժամերգութեանց ներկայ գտնուելու:

Երբ մեծ զանգակը կը շնչէր, և դաշին ձայնը լուսափողփող սեղանին շուրջը ոսկեճամուկ փորուրարներով քահանաները կը շարժէին, աչերս կը բանայի կը գոցէի ոպպէս զի խաղէին... և կը յաջողէի...: Այն ժամանակ կը թուէր ինձ թէ ինքզինքես կ'ելնէի և խնկոց ամպերուն հետ կը բարձրանայի երկինքի գեղեցիկ աշխարհն, որուն վրայ շատ կը խօսէին քոյրերը և ուր մայրեր կան, կ'ըսէին, ամէն փոքր աղջիկներու համար...:

Օր. Մարգըրիտ քանի մ'երկվայրկեան կանգ առաւ մտախոհ, ոպպէս թէ իր խորհրդածութիւնն յայտնելէ կը խորշէր.

Յետոյ, գլուխը վեր առնելով շարունակեց.

—Այո՛ վերջին ծայր դժբաղդ եղայ ընկեցիկ մանկանց խնամատան մէջ...: Փոքրիկ ընկերուհիներուս գրեթէ ամէնքն ալ ճաղաթ, տժգոյն, ամէն տեսակ հիւանդութիւններէ մաշած խեղճ էակներ էին, իսկ թէ իրենց ծնողքէն լքուած ըլլալնին բաւական չէր իրենց դժբաղդութեան...:

Արդ, պարո՛ն, պէտք է խոստովանիմ յամօթ ինձ թէ այդ փոքրիկ տարաբաղդներն անյաղթելի խորշում մ'կ'ազդէին ինձ, զզուանք մը որ մինչեւ հակակրութեան կը հասնէր:

Աւելի կը սիրէի շլթունքն հրաշէկ երկաթի մը վրայ դնել քան անոնց շատերուն ճակտին վրայ:

Խորհրդածելով չէր այս, աւա՛ղ, տակաւին ութ կամ ինն տարու էի, բայց ցաւագին ուժգնութեամբ կը ըզգայի...:

Խեղճ ընկերներս նշմարեր էին զայս, և վրէժ առնլու համար «տիկին» կը կոչէին զիս հեգնութեամբ, և զիս առանձին կը թողուին: Երբեմն ալ, զբօսանքի ժամանակ, երբ քոյրերն հեռանին անզին դարձուցած ըլլային, կը զարնէին ինձ, երեսս կը ճանկէին կամ հագուստս կը պատռէին...:

Այս ամէնը կը կրէի առանց տըրտունջելու, կարծես խիղճս կ'ըսէր ինձ թէ արժանի էի...:

Եւ սակայն ո՛րչափ յանդիմանութիւն, ո՛րչափ կշտամբանք կրած եմ այդ պատառուածներուն համար...: Քանի քանի անգամ ցամաք հաց ուտելու դատապարտուած եմ սաստիկ կշտամբանքէ ետեւ...:

Բայց որովհետեւ հոգատար, ուսումնասէր և ջանասէր էի, որովհետեւ ուրիշներէն աւելի ուշիմ էի, բարի քոյրերը բաւական կը սիրէին զիս: Կ'ըսէին թէ «լաւ աղջիկ» մը պիտի ըլլայի, թէ չահաւոր տեղ մը պիտի գտնէին ինձ՝ բարեպաշտ և հարուստ քաղաքացիներու քով, որք կրօնական հաստատութեանց յաճախորդները կամ ծուխերն էին:

Միայն թէ զիս իբրեւ ծածկամիտ կամ ամսեղուկ կը մեղադրէին...:

Եւ սակայն ծածկամիտ չէի, այլ տրտում և համբերատար...:

Շատ անգամ ես ինձի հարցուցած եմ թէ արդեօք չար բնո՞յթ մ'ունիմ, բայց չեմ կրցած պատասխանել, որովհետեւ մարդ մը չկրնար լաւ դատաւոր ըլլալ իր անձնական դատին...:

Սա անտրկելի է թէ այն ամէն գործերն որ աղջիկներու կեանքին մէջ լուսաւոր հետք մը կը թողուն, ուրիշ բան չեն յիշեցուներ ինձ, բայց եթէ տանջանք և թշուառութիւն, յուսահատական պայքարներ, և կատաղի զայրոյթով լափուած անարգանք:

Կը թուէր ինձ թէ կը խղդուէի այն պաղ մթնոլորտին մէջ, թէ թոքերս օդ չէին ծծեր, և կ'ըսէի ես ինձ թէ ամէն բան նախամեծար էր այս կեանքի երեւոյթէն, որ կեանք չէր...:

Կը մտածէի խօսիլ այն լաւ կամ չահաւոր տեղին վրայ, որուն խօսքն եղաւ երբեմն ինձ համար, երբ առաւօտ մը զիս մատակարարութեան սենեակը կանչեցին:

Գրասենեակ կը կոչէինք զայն, և մեզ համար զարհուրելի և ծածկախորհուրդ տեղ մ'էր:

Հոն, ամառ թէ ձմեռ, առաւօտէն մինչեւ իրիկուն, սալայատակ մեծ սենեակի մը մէջ՝ տժգոյն, գիրուկ և աղտոտ պարոն մը կը տեսնուէր մութգոյն ակնոցով, գլուխը սեւ մետաքսէ գդակով, որ փոքրիկ վանդակորմի մ'ետեւն նստած գիր կը գրէր:

Հոն տումարներ կային, որոց մէջ ամենս ալ արձանագրուած ու նկարագրուած էինք, ինչպէս նաեւ ստուարաթուղթէ տուփեր, որոց մէջ գրուած էին մեր վրայ գտնուած նիւթերն, և խնամով պահուած, որպէսզի օգնէին մեր ճանչցուելուն:

Այդ գրասենեակը գնայի սրտատրոփ:

Հոն գտայ, այն տժգոյն մարդէն զատ, վանամայրը, նկնահասակ բայց չարաճճի աչերով մարդ մը, և հասարակ ու բարի դէմքով յոյր կին մը:

Իսկոյն տիկին վանամայրն իմացուց ինձ թէ ներկայ գտնուող երկու հիւրերն էին Պ. և տիկին Կալըու կազմարար, որք երկու աշակերտուհիներու պէտք ունենալով, խնամատուն եկած էին գտնելու և իրենց տունը տանելու: Կը հարցնէին ինձ թէ կ'ուզէ՞ի այն երկուքէն մին ըլլալ...

Ա՛հ, պարո՛ն, այնպէս կարծեցի թէ երկինքը բացուեցաւ գլխուս վրայ և անմիջապէս.

—Այո՛ պատասխանեցի:

Իսկոյն մետաքսէ գդակով մարդը դուրս ելաւ իր վանդակին ետեւէն, և երկարօրէն հարցուց ինձ իմ պարտականութիւններս և ամէն ընելիքներս, ոպպէս զի, յիշելով թէ ես թշուառ ընկեցիկ մանուկ մ'եմ հանրային ողորմութեամբ մեծցած, ճանչեմ բարի պարոնին և անոր բարի տիկնոջ առատասրտութիւնն, որով կը բարեհաճէին ընդունիլ զիս և իրենց կազմատան մէջ գործածել:

Կը խոստովանիմ որ չէի կրնար յստակապէս գնահատել այն մեծ առատասրտութիւնը, զոր այնչափ կը բարձրացունէին իմ աչքիս, ոչ ալ ոռոշապէս ըմբռնել կանխիկ երախտագիտութեան մը պատճառները:

Հոգ չէր սակայն: Առջեւս դրուած ամէն պայմաններուն ա՛յն ատենեան սրտանց «այո՛, այո՛, այո՛» կը պատասխանէի, որ կազմարարուհին մեծապէս ուրախացաւ:

Թարգմ. Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

(Շարունակելի)